
Natuurtoets nieuwe sportvelden te Otterlo

Verantwoording

Titel	Natuurtoets nieuwe sportvelden te Otterlo
Opdrachtgever	Gemeente Ede
Projectleider	Benjamin Flierman
Auteur(s)	Benjamin Flierman
Projectnummer	4649285
Aantal pagina's	48 (exclusief bijlagen)
Datum	29 juni 2010
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
afdeling Water
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001.

Kenmerk R001-4649285BJF-evp-V02-NL

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Natuurbeschermingswetgeving	9
1.3 Methode	10
1.4 Uitgangspunten	11
2 Locatie, ontwikkeling en soorten	13
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling	13
2.2 Soortverspreiding	15
2.3 Samenvatting verwachte tabel 2/3 en Natuurbeschermingswet-soorten	20
3 Toetsing Flora- en faunawet	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Toetsing aanwezige soorten	21
3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	25
4 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998	29
4.1 Werkwijze	29
4.2 Natura2000-gebied Veluwe	30
4.3 Toetsing effecten	31
4.3.1 Habitattypen	32
4.3.2 Habitatrichtlijnsoorten	32
4.3.3 Vogelrichtlijnsoorten	33
4.4 Conclusies toetsing Natuurbeschermingswet 1998	34
5 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur	37
5.1 Werkwijze	37
5.2 EHS provincie Gelderland	37
5.3 Toetsing effecten	40
5.4 Conclusies toetsing EHS	41
6 Conclusies en aanbevelingen	43
6.1 Flora en faunawet	43
6.2 Natuurbeschermingswet 1998	44

6.3	Ecologische Hoofdstructuur	46
6.4	Aanbevelingen	46
7	Literatuur	47

Bijlage(n)

1. Overzichtskaart (1a) en Waarnemingkaart (1b)
2. Toelichting natuurbeschermingswetgeving
3. Instandhoudingdoelen Natura 2000

1 Inleiding

De gemeente Ede is voornemens om ten noordoosten van Otterlo nieuwe sportvelden te realiseren. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurbeschermingswetgeving bij dit project en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de gemeente Ede heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het ontwikkelen van nieuwe sportvelden inclusief accommodaties aan de noordoost zijde van de kern Otterlo. De beoogde ontwikkelingen zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

Bij ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een mitigatie- en/of ontheffingsplicht geldt en of voldoende ecologisch mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. De verantwoordelijkheid hiervan ligt bij de initiatiefnemer.

In deze rapportage wordt daarom antwoord gegeven op de vragen:

- Welke natuurbeschermingswetgeving is van belang, in hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving, welke consequenties zijn daar aan verbonden, en wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurbeschermingswetgeving

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming. *Soortbescherming* wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk. *Gebiedsbescherming* wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk. De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen. Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurbeschermingswetgeving is opgenomen in bijlage 2.

De beoogde planlocatie en ligt op enkele tientallen meters afstand tot het Natura2000-gebied Veluwe. Omdat de planlocatie nabij beschermd natuurgebied ligt én op voorhand niet kan worden uitgesloten dat de ontwikkeling daarmee een relatie heeft, is voor wat betreft de natuurbeschermingswetgeving niet alleen de Flora- en faunawet (bescherming van dier- en plantensoorten) maar ook de Natuurbeschermingswet 1998 van toepassing. De planlocatie is tevens gelegen Ecologische Hoofdstructuur (status 'Verwevingsgebied'). Dit rapport behandelt daarom ook een ecologisch-inhoudelijke toetsing aan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) (zie ook uitgangspunten genoemd in paragraaf 1.4).

Samengevat zijn voor de beoogde ontwikkeling van toepassing:

- Flora- en faunawet
- Natuurbeschermingswet 1998
- Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 21 oktober 2009
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket
- Verkenning inrichting sportvelden Otterlo (N001-4649285BJF-evp-V01-NL)
- Verschillende voorgaande onderzoeken (zie hoofdstuk 'Literatuur')

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 7.

1.4 Uitgangspunten

De toetsing aan de EHS omvat het bepalen van mogelijke aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Deze toetsing geeft een ecologisch-inhoudelijke indruk van het optreden van eventuele effecten op de EHS.

De uiteindelijke inrichting van het plangebied staat nog niet vast. Uitgangspunt in deze rapportage is echter een indeling van het terrein met de voor (beschermde) soorten minste effecten. Deze strikt ecologische inschatting is uitgewerkt in de notitie 'Verkenning inrichting sportvelden Otterlo' kenmerk N001-4649285BJF-evp-V01-NL.

Ten aanzien van de effecttoetsing op het Natura2000-gebied Veluwe geldt dat, aangezien het plangebied en de ontwikkelingen buiten de begrenzing van het Natura2000-gebied gelegen zijn, een eventuele aantasting alleen zal optreden door indirecte effecten. Hierbij zijn drie factoren van belang, te weten: geluid, licht en menselijke aanwezigheid. Uitgangspunt is dat het Natura2000-gebied niet aanvullend betreden wordt door de aanwezigheid van, of deels nieuw te plaatsen, scheidende hekwerken.

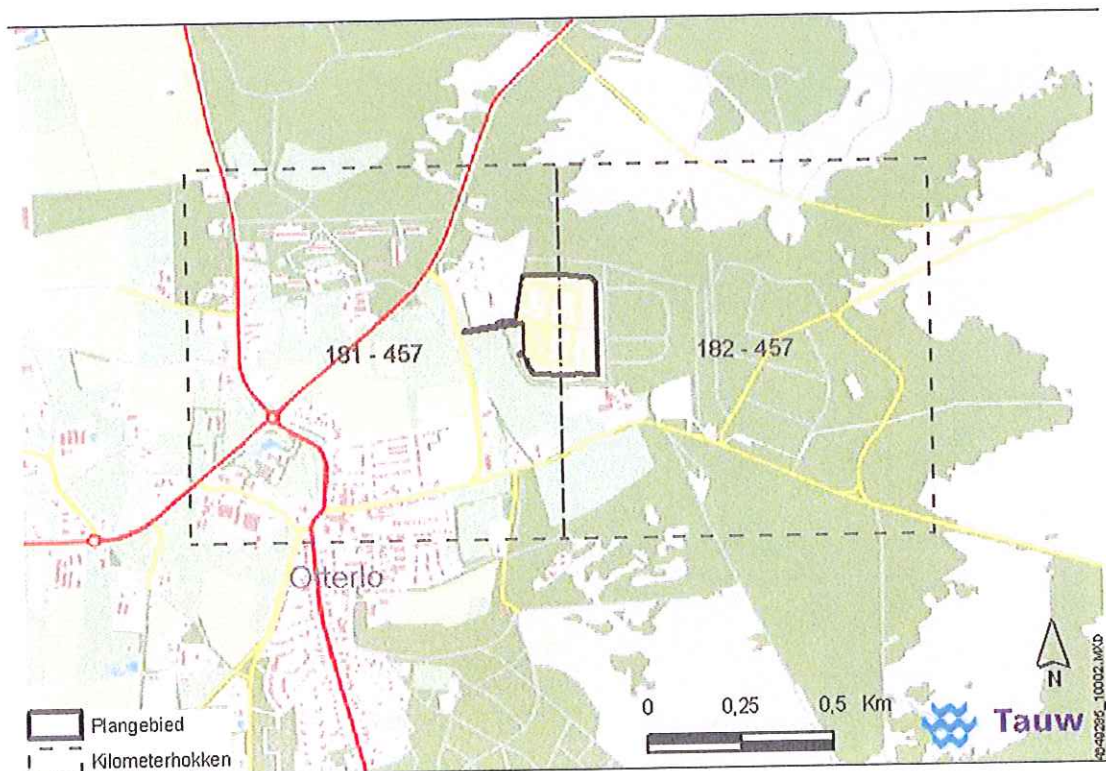
Kenmerk R001-4649285BJF-evp-V02-NL

2 Locatie, ontwikkeling en soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 181-457 en 182-457. Onderstaande figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied en kilometerhokken weer.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)

Als locatie voor de nieuwe sportvelden is een akker ten noordoosten van Otterlo aangemerkt. De noord- en oostzijde van de akker grenst aan een bosgebied. Het bos bestaat met name uit Zomereik (langs de randen), Grove den en Beuk. Ten zuiden van de akker is een houtwal aanwezig, met name bestaand uit Zomereik. Het beoogde plangebied zal ingericht worden als sportvelden inclusief bijgebouwen (kantine, kleedkamers, clubgebouw). Het gebruik van het plangebied zal in eerste instantie voetbal zijn, maar er wordt gedacht over de mogelijkheden om onder de kantine een kelder te creëren die gebruikt zou kunnen worden door een muziekvereniging en/of een schietvereniging. Het aanvullend gebruik van deze faciliteiten kan een extra verstoring effect meebrengen door extra menselijke aanwezigheid en verkeersbewegingen. De aanvullende activiteiten op zichzelf vinden geheel in pandig plaats. De uiteindelijke inrichting van het plangebied staat nog niet vast. Uitgangspunt in deze rapportage is echter een indeling van het terrein met de voor (beschermde) soorten minste effecten. Deze strikt ecologische inschatting is uitgewerkt in de notitie 'Verkenning inrichting sportvelden Otterlo' kenmerk N001-4649285BJF-evp-V01-NL. In onderstaande figuur 2.2 is deze inrichting weergegeven.

Figuur 2.2 Overzicht plangebied, met een mogelijk inrichting

De conclusie uit de verkenning van de inrichting is dat er een noodzaak is tot afscherming van de sportactiviteiten in de richting van de aanwezige beschermde natuurwaarden (aan noord-, oost- en zuidzijde van het plangebied). Hiervoor zou het plangebied benut moeten worden voor de inrichting van de sportactiviteiten enerzijds, en de afscherming hiervan anderzijds.

2.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermde) en tabel 3-soorten (strikt beschermde). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet en/of Natuurbeschermingswet 1998 beschermde soorten geselecteerd. Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat het gebied waarin het plangebied ligt met wisselende mate van volledigheid is onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortgroepen uit de drie beschermingscategorieën. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Flora

Gegevens van het natuurloket geven aan dat er in de kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt enkele tabel 1-soorten kunnen voorkomen. Tabel 2/3-soorten worden niet genoemd. Op 29 mei en 22 juni 2005 is onderzoek verricht naar vaatplanten. Hierbij zijn in het geheel geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Bij een aanvullend (oriënterend) veldbezoek d.d. 21 oktober 2009 is een herziene indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Hierbij zijn wederom geen beschermde soorten aangetroffen. Effecten op beschermde planten wordt uitgesloten.

Zoogdieren

Gegevens van het natuurloket geven aan dat er in de kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt een viertal tabel 1-soorten kunnen voorkomen, en zeven tabel 2/3-soorten. Een deel van deze zeven heeft betrekking op vleermuizen. Op basis van (deels verouderde) verspreidingsgegevens [Broekhuizen et al., 1992] kunnen in de (wijde) omgeving van het plangebied de volgende zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen) voorkomen: Boommarter, Das (tabel 3) en Wild zwijn, Edelhert en Eekhoorn (tabel 2).

In enkele vooronderzoeken (29 mei, 22 juni en 12 augustus 2005) is de aanwezigheid van verschillende beschermde soorten bevestigd in de nabijheid van het plangebied. Eén van de aangetroffen soorten is het Edelhert, waarvan destijds migratie langs en mogelijk door het plangebied is vastgesteld: prenten zijn gevonden tot in het plangebied. Of het Edelhert op dit moment nog toegang heeft tot, of gebruik maakt van het plangebied is onbekend: het gebied ligt buiten de grootwilddrasters. Het Edelhert is zeker aanwezig in het bos ten noordoost van plangebied, hetgeen onderdeel is van een rustgebied voor (onder andere) Edelhert.

Sporen van de Das zijn aangetroffen op diverse plaatsen rond het plangebied, evenals enkele bijburchten. Op circa één kilometer ten oosten van het plangebied was destijds een (permanent) bewoonde dassenburcht aanwezig. Op de akker zijn destijds enkele aangevreten maïskolven aangetroffen, hetgeen inhoudt dat de Das het plangebied kan gebruiken om te foerageren.

Naast de Das en Edelhert zijn in 2005 tevens sporen van het Wild zwijn aangetroffen. Onder het wilddraster was destijds een onderdoorgang aanwezig waardoor de wilde zwijnen ook het bosgebied rond het plangebied bereiken.

De op basis van verspreidingsgegevens eventuele aanwezige Boommarter (tabel 3) en Eekhoorn (tabel 2) kan mogelijk zijn in het aangrenzende bosgebied. Het plangebied zelf biedt geen mogelijkheden als onderdeel van een leefgebied van een van beide soorten.

Bij een (oriënterend) veldbezoek op 21 oktober 2009 zijn geen prenten van het Edelhert meer aangetroffen. De verwachting is daarom dat er zich geen Edelhert meer ophouden in of direct nabij het plangebied. Wel zijn wederom sporen van de Das en Wild zwijn aangetroffen. In de houtwal ten zuidwesten van het plangebied was een adult Wild zwijn met zes jongen (leeftijd enkele maanden) aanwezig. In en rond het plangebied waren tevens diverse wroetsporen aanwezig. De Das heeft een (actieve) bijburcht / vluchtgang in de houtwal in de (zuid)west hoek van het plangebied. Bij eerdere bezoeken zijn echter meerdere bijburchten en vluchtgangen aangetroffen in deze houtwal. Hiervan is momenteel echter geen sprake meer. De genoemde bijburcht / vluchtgang is de enige in het plangebied en directe omgeving. Ook waargenomen bijburchten vluchtgangen in het bosgebied ten oosten van de locatie zijn niet meer aanwezig. Eén van de redenen hiervan is waarschijnlijk het grootschalige en zeer 'ruw' uitgevoerd onderhoud van dit bosperceel. Sporen van recente activiteit door de Das is niet aangetroffen. Ten opzichte van voorgaande onderzoeken is de waarde van het gebied voor de Das dus aanzienlijk verminderd. In het bosperceel ten noorden van het plangebied zijn twee (zeer) oude bijburchten aangetroffen. Sporen van recente activiteit is ook hier niet (meer) aangetroffen.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens [Limpens et al., 1997] kunnen de volgende soorten aanwezig zijn in de (wijde) omgeving van het plangebied: Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. In enkele vooronderzoeken op 25 maart, 29 mei en 22 juni 2005 is de aanwezigheid van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger vastgesteld. Hierbij bleek dat het plangebied door een enkele Gewone dwergvleermuis als voerageergebied gebruikt werd. Van de aangetroffen soorten zijn alleen lage aantallen waargenomen. Aanwijzingen voor (zomer)verblijfplaatsen en/of vliegroutes zijn niet aangetroffen. In de omliggende bosgebieden en bebouwing kunnen wel verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in de bijlagen.

In enkele vooronderzoeken in 2005 is de aanwezigheid van verschillende beschermde soorten aangetoond in de nabijheid van het plangebied. Dit zijn de Bosuil (bedelende jongen direct ten noorden van plangebied), Zwarte specht (roepend in het bos ten oosten van plangebied), Groene specht (200 m ten zuiden van plangebied), Nachtzwaluw (200 m ten oosten van plangebied, heideterrein) en de Boomleeuwerik (200 m ten oosten van plangebied, heideterrein). Het plangebied zelf heeft waarschijnlijk een functie als voerageergebied voor de Groene specht, Sperwer, Havik, Buizerd en mogelijk Wespandief. De soorten Sperwer, Havik, Zwarte specht, Vuurgoudhaan, Goudvink, Appelvink en Kruisbek broeden zeer waarschijnlijk in de nabije omgeving van het plangebied (binnen circa 200 meter).

Waarnemingen van de faunawerkgroep van de vereniging Vrienden van de Hoge Veluwe heeft in 2005 de volgende (bijzondere) waarnemingen gedaan in het kilometerhok 182-457 als geheel: Sperwer, Havik, Bosuil, Groene specht, Zwarte specht, Nachtzwaluw, Fluits, Vuurgoudhaan, Geelgors, Goudvink, Appelvink en Kruisbek. Het overgrote deel van deze waarnemingen zal naar verwachting betrekking hebben op de delen van het kilometerhok *buiten* het plangebied. Op het heideterrein op circa 200 meter ten noordoosten van het plangebied zijn destijds Nachtzwaluw, Boomleeuwerik en Geelgors waargenomen. Geschikte biotopen voor deze soorten zijn niet aanwezig binnen of direct nabij het plangebied.

De gegevens uit de onderzoeken uit 2005 en de warnemingen van de faunawerkgroep uit hetzelfde jaar zijn mogelijk niet geheel volledig en kunnen tevens (ten dele) verouderd zijn. Bij een oriënterend veldbezoek op 21 oktober 2009 zijn Winterkoning, Gaai, Geelgors, Ekster, Merel, Roodborst, Koolmees, Houtduif, Vink, Grote bonte specht en Middelste bonte specht. Het bosgebied aan de noord en oostzijde van het plangebied bevat diverse bomen met één of meer spechtenholen. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen, maar kunnen niet worden uitgesloten.

Amfibieën

Gegevens van het natuurloket geven aan dat er in de kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt één tabel 2/3-soort kan voorkomen. In de nabije omgeving van het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig, hetgeen als een voorwaarde geldt voor vrijwel alle amfibieën. Op basis van verspreidingsgegevens kan in of in de (wijde) omgeving van het plangebied wel de Rugstreeppad (tabel 3) voorkomen. De Rugstreeppad is een zogenaamde pionierssoort en is te vinden in terreinen met (ver)graafbare zandige bodems. Hij kan zijn eitjes afzetten in zeer kleine hoeveelheden water zoals tijdelijke plassen of kleine greppels. Het plangebied zal gezien het huidige gebruik als akker echter geen geschikt biotoop kunnen vormen voor de Rugstreeppad. De aanwezigheid van deze soort en/of andere tabel 2/3 amfibiesoorten in het plangebied wordt daarom uitgesloten.

Reptielen

Gegevens van het natuurloket geven aan dat er in de kilometerhokken waarin het plangebied zich bevindt twee tabel 2/3-soorten kan voorkomen. Op basis van verspreidingsgegevens kunnen de volgende reptielsoorten aanwezig zijn in of in de (wijde) omgeving van het plangebied: Levendbarende hagedis (tabel 2) en Zandhagedis, Hazelworm en Adder (tabel 3). Het plangebied zal gezien het huidige gebruik als akker echter geen geschikt biotoop kunnen vormen voor deze reptielen. Het bosgebied ten oosten van het plangebied en de verderop gelegen heideterreinen kunnen wel een geschikt leefgebied vormen voor deze soorten. De kans dat één of meer van de genoemde reptielen zich in het plangebied bevindt is echter uiterst gering. De sporadische aanwezigheid van Hazelworm en eventueel Levendbarende hagedis in de bosranden is eventueel wel mogelijk, maar niet heel waarschijnlijk.

Vissen

In het plangebied en omgeving komt in het geheel geen oppervlaktewater voor. De aanwezigheid van en/of effecten op beschermde vissen is daarom uitgesloten.

Dagvlinders

Diverse dagvlinders hebben in de Flora- en faunawet een beschermde status. Op basis van verspreidingsgegevens [Bos et al., 2006 en EIS-Nederland et al., 2007] kan binnen of nabij het plangebied het Heideblauwtje (tabel 3) verwacht worden. Het plangebied biedt echter geen geschikt biotoop, waardoor de structurele aanwezigheid van de soort wordt uitgesloten. Hoewel voor dagvlinders nooit volledig uit te sluiten is dat een beschermd exemplaar zich in of nabij het plangebied ophoudt, zal er gezien de omvang en het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, geen negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders optreden.

Libellen

Diverse libellen zijn in de Flora- en faunawet beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens [Dijkstra et al., 2002 en EIS-Nederland et al., 2007] worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde libellen verwacht. Hoewel ook voor libellen nooit volledig uit te sluiten is dat een beschermd exemplaar zich in of nabij het plangebied ophoudt, zal er gezien de omvang en het karakter van de ingreep, en de afwezigheid van geschikt biotoop, geen negatief effect op populaties van beschermde libellen optreden.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever, Heldenbok, Juchtleerkever), weekdieren (Bataafse stroommossel, Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen, met uitzondering van het Vliegend hert.

Het Vliegend hert (tabel 2 en tevens kwalificerende habitatrichtlijnsoort voor de Veluwe) is afhankelijk van door (wit)schimmel aangetast, dood eikenhout zoals oude stobben. Ontpopte kevers kunnen gebruik maken van zogenaamd wondvocht van oudere bomen als drinkplaats. Op basis van verspreidingsgegevens [Kalkman et al., 2003 en Smit, 2004] blijkt dat het Vliegend hert waargenomen is op enkele kilometers afstand van het plangebied. Gezien de verspreiding van het Vliegend hert over de Veluwe en de aanwezigheid van eiken in het aangrenzende bosgebied, kan de aanwezigheid van de soort in het bosgebied en de bosranden naast het plangebied niet op voorhand uitgesloten worden.

2.3 Samenvatting verwachte tabel 2/3 en Natuurbeschermingswet-soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel 2.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de kwalificerende soorten van het Natura2000-gebied, en zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijst soorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3 of kwalificerend voor Natura2000-gebied) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied aanwezig kunnen zijn

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Flora	Geen tabel 2- of 3-soorten verwacht
Zoogdieren	<i>Wild zwijn</i> (tabel 2)
	<i>Das en Boomarter</i> (tabel 3)
Vleermuizen	Vastgesteld: <i>Gewone dwergvleermuis</i> , <i>Ruige dwergvleermuis</i> , <i>Laatvlieger</i> (tabel 3)
	Mogelijk: <i>Gewone baardvleermuis</i> , <i>Franjestaart</i> , <i>Watervleermuis</i> , <i>Meervleermuis</i> , <i>Gewone dwergvleermuis</i> , <i>Ruige dwergvleermuis</i> en <i>Laatvlieger</i> (tabel 3)
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Jaarrond beschermd Flora- en faunawet: mogelijk aanwezig: <i>Bosuil</i> , <i>Sperwer</i> , <i>Havik</i> , <i>Buizerd</i> , <i>Wespendief</i>
	Vogelrichtlijnsoorten: mogelijk aanwezig: <i>Zwarte specht</i> , <i>Nachtzwaluw</i> , <i>Boomleeuwerik</i>
Reptielen	Mogelijk: <i>Levendbarende hagedis</i> (tabel 2), <i>Hazelworm</i> (tabel 3)
Amfibieën	Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrichtlijnsoorten verwacht
Vissen	Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrichtlijnsoorten verwacht
Dagvlinders	Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrichtlijnsoorten verwacht
Libellen	Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrichtlijnsoorten verwacht
Overige ongewervelden	<i>Vliegend hert</i> (tabel 2 en habitatrichtlijnsoort)

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en is hiervoor een ontheffing van die wet noodzakelijk?

3.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2.

3.2 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en).

Zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

Zoogdieren

Het Wild zwijn (tabel 2) is aangetroffen in het plangebied. Gezien de aanwezigheid van jongen kan het plangebied en aangrenzende houtwal als een onderdeel van de leefomgeving van deze soort gezien worden. Het Wild zwijn is een zeer veel voorkomende soort op de Veluwe. Periodiek vindt zelfs afschot plaats vanwege te hoge aantallen. De omvorming van het plangebied van grasland / akkerland naar sportveld betekent een aantasting van het leefgebied van de enkele aangetroffen exemplaren van het Wild zwijn die aanwezig zijn in en direct rond het plangebied. In de directe omgeving is echter ruim voldoende alternatief leefgebied aanwezig. Gezien de uitgebreide mogelijkheden ten aanzien van alternatieven, en de zeer gunstige staat van instandhouding, worden effecten op populatieniveau uitgesloten.

Op basis van verspreidingsgegevens kan eveneens de Boommarter (tabel 3) verwacht worden. In de bosrand grenzend aan het plangebied zijn echter geen voor de Boommarter geschikte bomen of holten waargenomen. De bosrand rond het plangebied zal daarom geen belangrijk onderdeel zijn van een leefgebied van de Boommarter. Hoewel onwaarschijnlijk, is de sporadische aanwezigheid van de Boommarter in de bosrand tijdens foerageren niet op voorhand uit te sluiten. Bosranden hebben echter slechts een zeer beperkte functie ten aanzien van de mogelijkheden voor foerageren. Een mogelijke verstoring van de Boommarter als gevolg van verstoring van bosrand door licht, geluid en of menselijke aanwezigheid, wordt daarom niet verwacht.

Van de Das (tabel 3) is een hoofdburcht bekend in het bosgebied ten oosten van het plangebied. In het plangebied is een actieve bijburcht/vluchtgang aanwezig in de houtwal in de (zuid)west hoek van het plangebied. Bij eerdere bezoeken zijn echter meerdere bijburchten en vluchtgangen aangetroffen in deze houtwal. Hiervan is momenteel echter geen sprake meer. Ten opzichte van voorgaande onderzoeken is de waarde van het gebied voor de Das aanzienlijk verminderd. Desondanks dient het plangebied en omgeving gezien te worden als onderdeel van de leefomgeving van de Das. De ontwikkeling van de sportvelden geeft een afname van (seizoensgebonden) foerageergebied, en tevens een aantasting van de aanwezige bijburcht. Dit zou een overtreding van Artikel 11 van de Flora- en faunawet (het verbod op het wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen) inhouden. Door het treffen van mitigerende maatregelen zoals het treffen van voorzieningen ten behoeve van de Das of realisatie van nieuw foerageergebied kunnen de effecten verzacht en/of weggenomen worden. Een overtreding van Artikel 11 en de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing kan daarmee mogelijk komen te vervallen. De te nemen maatregelen dienen te worden uitgewerkt in een mitigatieplan. Het verdient daarbij de zeer sterke voorkeur om dit mitigatieplan ter goedkeuring voor te leggen aan het Bevoegd Gezag.

Vleermuizen

In en direct nabij het plangebied zijn bij voorgaande onderzoeken (2005) de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger vastgesteld. Op basis van verspreidingsgegevens kunnen daarnaast tevens de Gewone baardvleermuis, Franjestaart, Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger voorkomen. Hoewel de aanwezigheid van deze soorten niet is vastgesteld bij de onderzoeken in 2005, kunnen ze vanwege de datering van het onderzoek, echter niet worden uitgesloten. Ook het huidige gebruik en functie van het plangebied kan niet zondermeer gebaseerd worden op de verouderde vooronderzoeken. Sommige van de (mogelijk) aanwezige vleermuizen kunnen gebruik maken van het plangebied inclusief de houtwal en bosrand als foerageergebied. De bosrand en houtwal kunnen mogelijk ook fungeren als een begeleidend element bij vliegroutes, en in holtes in bomen in de houtwal en bosrand kunnen mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Bij de ontwikkeling van de sportvelden kan mogelijk verstoring optreden van de functies die het gebied voor vleermuizen (mogelijk) heeft, met name door licht op verblijfplaatsen en vliegroutes. Nader onderzoek is nodig naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen in de omliggende bomen en naar vliegroutes. Bij het eventueel aantreffen hiervan dient nader bekeken te worden wat de mogelijkheden zijn om de effecten te mitigeren, teneinde een overtreding van de Flora- en faunawet (Artikel 11) te voorkomen.

Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Bij de (jaarrond) beschermde vaste verblijfplaatsen van vogels wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn, en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn (zie ook bijlage 2, Toelichting natuurbeschermingswetgeving).

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)

4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Van de vogelsoorten met een beschermde verblijfplaats (categorie 1 tot en met 4) is bij waarnemingen in de nabije omgeving van het plangebied de Sperwer, Buizerd en Havik aangetroffen. De nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van de Sperwer, Buizerd en Havik (en eventuele andere jaarrond beschermde verblijfplaatsen) is daarom noodzakelijk.

Van de vogelsoorten met een verblijfplaats uit de categorie 5 is bij (voorgaande) onderzoeken en waarnemingen de Bosuil, Zwarte specht, Groene specht, Grote bonte specht en Koolmees waargenomen. Ook de aanwezigheid van enkele andere vogelsoorten uit categorie 5 is mogelijk. Bij het nader onderzoek naar (nesten van) vogels uit categorie 1 tot en met 4 dient daarom tevens gekeken te worden naar de soorten van categorie 5.

Reptielen

Verspreidingsgegevens geven aan dat de Hazelworm en Levendbarende hagedis aanwezig kunnen zijn in de nabije omgeving van het plangebied. Het plangebied zelf biedt geen mogelijkheden als leefgebied voor beide soorten. De (naar verwachting zeer sporadische) aanwezigheid van Hazelworm en eventueel Levendbarende hagedis in de bosranden is eventueel wel mogelijk, hoewel onwaarschijnlijk.

De ontwikkeling van de sportvelden vindt plaats binnen de grenzen van het huidige akkerland / grasland. Er is daarmee geen sprake van een fysieke afname van leefgebied. Indien de Hazelworm of Levendbarende hagedis gebruik maakt van de bosrand, is een effect niet op voorhand uit te sluiten vanwege de mogelijke verstoring door licht, geluid en/of menselijke aanwezigheid. Als de bosrand al een functie heeft voor deze soorten, zal dit echter een uiterst beperkte functie zijn. Gezien de zeer ruim aanwezige uitwijkmogelijkheden (alternatieven) wordt een effect op zowel populatie- als individuniveau uitgesloten.

Overige ongewervelden (Vliegend hert)

Verspreidingsgegevens van het Vliegend hert [Kalkman et al, 2003 en Smit, 2004] laten zien dat het deze soort bekend is tot enkele kilometers van het plangebied. De belangrijkste voorwaarde voor het voorkomen van het Vliegend hert is een permanent aanbod van dood eikenhout. Het Vliegend hert maakt gebruik van dood, rottend eikenhout om haar eitjes af te zetten. De larven van het Vliegend hert kunnen enkele jaren in deze broedplaatsen doorbrengen voordat zij ontpoppen en uitvliegen. Dergelijke plekken kunnen gezien worden als (beschermde) vaste verblijfplaatsen. In de periode dat het Vliegend hert actief is (zomermaanden) maakt zij gebruik van wondvocht van eiken. Ook de aanwezigheid van (oude) eiken is daarom van belang. Dood, rottend (eiken)hout is tijdens het oriënterend veldbezoek (in beperkte mate) aangetroffen in het bosgebied ten oosten en noorden van het plangebied. Exemplaren of sporen van het Vliegend hert zijn niet aangetroffen. Wanneer eventuele exemplaren van het Vliegend hert aanwezig zijn in het bosgebied, zal echter geen sprake zijn van negatieve effecten, aangezien de ontwikkeling geen invloed heeft op het leefgebied van het Vliegend hert. Er is daarom geen sprake van negatieve effecten op het Vliegend hert (zie ook 4.3.2 Habitatrichtlijnsoorten).

3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Reeds tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk te worden gemaakt of er mogelijk sprake is van effecten waarvoor een mitigatie- en/of ontheffingsplicht geldt en of voldoende ecologisch mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen kunnen worden.

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	-
Zoogdieren	Das (tabel 3). Mitigatie noodzakelijk	Artikel 11
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen <i>mits start bouwwerkzaamheden buiten broedseizoen</i>	-
Broedvogels, <i>vaste verblijfplaatsen</i>	Mogelijk aantasting van vaste verblijfplaatsen van enkele soorten. Nader onderzoek noodzakelijk.	Artikel 11
Vleermuizen	Mogelijk aantasting van verblijfplaatsen of vliegroutes van enkele soorten. Nader onderzoek noodzakelijk.	Artikel 11
Reptielen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	-
Amfibieën	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	-
Vissen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	-
Dagvlinders	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	-
Libellen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	-
Overige ongewervelden	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	-

***Toelichting verbodsbepalingen tabel:**

- Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
- Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
- Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
- Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
- Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen
- Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
- Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Zoogdieren

In het plangebied is een actieve bijburcht / vluchtgang aanwezig in de houtwal in de (zuid)west hoek van het plangebied. Het plangebied en omgeving dient gezien te worden als onderdeel van de leefomgeving van de Das. De ontwikkeling van de sportvelden geeft een afname van (seizoensgebonden) foerageergebied, en tevens een aantasting van de aanwezige bijburcht. Door het treffen van mitigerende maatregelen zoals het treffen van voorzieningen ten behoeve van de Das of realisatie van nieuw foerageergebied kunnen de effecten verzacht en/of weggenomen worden. Een overtreding van Artikel 11 van de Flora- en faunawet en de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing kan daarmee mogelijk komen te vervallen. De te nemen maatregelen dienen te worden uitgewerkt in een mitigatieplan. Het verdient daarbij de zeer sterke voorkeur om dit mitigatieplan ter goedkeuring voor te leggen aan het Bevoegd Gezag.

Vleermuizen

Sommige van de (mogelijk) aanwezige vleermuizen kunnen gebruik maken van het plangebied inclusief de houtwal en bosrand als foerageergebied. De bosrand en houtwal kunnen voor mogelijk ook fungeren als een begeleidend element bij vliegroutes, en in holtes in bomen in de houtwal en bosrand kunnen mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Bij de ontwikkeling van de sportvelden kan mogelijk verstoring optreden van de functies die het gebied voor vleermuizen (mogelijk) heeft, met name door licht op verblijfplaatsen en vliegroutes. Nader onderzoek is nodig naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen in de omliggende bomen en naar vliegroutes. Bij het eventueel aantreffen hiervan dient nader bekeken te worden wat de mogelijkheden zijn om de effecten te mitigeren, teneinde een overtreding van de Flora- en faunawet (Artikel 11) te voorkomen.

Vogels

Van de vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats is bij waarnemingen (2005) in de nabije omgeving van het plangebied de Sperwer, Buizerd en Havik aangetroffen. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van de Sperwer, Buizerd en Havik (en eventuele andere jaarrond beschermde verblijfplaatsen) is daarom noodzakelijk. Daarnaast is van de vogelsoorten met een verblijfplaats uit de categorie 5 (in sommige gevallen ook jaarrond beschermd) de Bosuil, Zwarte specht, Groene specht, Grote bonte specht en Koolmees waargenomen bij voorgaande onderzoeken en waarnemingen (2005). Ook de aanwezigheid van enkele andere vogelsoorten uit categorie 5 is mogelijk. Bij het nader onderzoek naar jaarrond beschermde nesten dient daarom tevens gekeken te worden naar de soorten van categorie 5.

Alle broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten zijn beschermd tijdens de broedperiode. De realisatie van de sportvelden dient gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit en dient daarom buiten het vogelbroedseizoen gestart te worden.

Kenmerk R001-4649285BJF-evp-V02-NL

4 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag: In welke mate vindt aantasting plaats van de instandhoudingdoelen behorend bij Natura2000-gebieden zoals bedoeld in de Natuurbeschermingswet 1998 ('Voortoets')?

4.1 Werkwijze

Natura2000-gebieden (bestaande uit Vogel- of Habitatrichtlijngebieden) en Beschermde natuurmonumenten worden beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998. Effecten op deze gebieden kunnen optreden door ontwikkelingen nabij of (deels) binnen de grenzen ervan. Daarnaast is het mogelijk dat gebieden, die een belangrijke relatie hebben met beschermd gebied, beïnvloed worden en zo indirect een effect op het beschermde gebied wordt veroorzaakt.

In bijlage 1 is te zien dat de locatie nabij het Natura2000-gebied de Veluwe gelegen is. Een negatief effect op kwalificerende habitattypen of soorten van het Natura2000-gebied kan daardoor niet op voorhand worden uitgesloten.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag of het optreden van negatieve effecten al dan niet *met zekerheid* kan worden uitgesloten (een zogenaamde *Voortoets*). Hiertoe is in kaart gebracht voor welke habitattypen of soorten het Natura2000-gebied een bijzondere waarde heeft en wat de instandhoudingdoelstellingen van het Natura2000-gebied zijn. Ook is de relatie tussen het plangebied en het Natura2000-gebied beschreven. Op basis van de bij Tauw aanwezige expertise en beschikbare literatuur wordt een uitspraak gedaan of het optreden van significant negatieve effecten al dan niet *met zekerheid* kan worden uitgesloten. Is er zeker geen sprake van negatieve effecten op de instandhoudingdoelen van het Natura2000-gebied, dan is geen vergunning noodzakelijk.

Wanneer uit de Voortoets blijkt dat mogelijke effecten op de instandhoudingdoelen niet zijn uit te sluiten, dan is een zogenaamde '*Verslechterings- en verstoringstoets*' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure. Uit deze toetsing dient te blijken of de mogelijke effecten al dan niet *significant negatief* zijn (waarbij 'significant' in dit geval betekent dat één of meer van de instandhoudingdoelen geschaad of belemmerd wordt). Wanneer uit de Voortoets blijkt dat er sprake is van negatieve effecten én deze *mogelijk significant negatief* zijn, dan is een zogenaamde '*Passende beoordeling*' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure.

Een nadere beschrijving van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in bijlage 2.

4.2 Natura2000-gebied Veluwe

Gebiedsbeschrijving

De Veluwe bestaat overwegend uit droge bossen, droge en natte heide, vennen en stuifzanden. In de voorlaatste ijstijd, zo'n 150.000 jaar geleden, duwden de ijslobben van het landijs enorme hoeveelheden door de rivieren aangevoerd zand en grond voor zich uit en opzij en vormden zo de stuwwallen. Hoewel de hoogteverschillen sindsdien door wind en water zijn afgevlakt, reiken de hoogste delen van de Veluwe tot ruim 100 m boven NAP.

Tot 1900 was de Noord-Veluwe een uitgestrekt stuifzandgebied. Tegenwoordig is er in totaal nog 1.400 hectare stuifzand op de Veluwe. Bij Kootwijk is één van de grootste actieve stuifzandgebieden van Europa. Plaatselijk komen in de heiden natte (onder andere Leemputten bij Staverden) of droge (onder andere Harskamp) heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen, vennen, natte heide en hoogveenkernen (Mosterdveen) voor. In het beekdal van de Hierdense en Staverdense Beek worden schraallanden aangetroffen. Langs de randen van de Veluwe ontspringen de (sprengen)beken, waar beekvegetaties en zeer plaatselijk bronbossen voorkomen.

Kwalificerende habitattypen en soorten en instandhoudingdoelen

Het Natura2000-gebied Veluwe is aangewezen als Natura2000-gebied vanwege de aanwezigheid van de onderstaande kwalificerende habitattypen, habitatrictlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten. De gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van deze kwalificerende habitattypen en soorten zijn beschreven in instandhoudingdoelen en zijn opgenomen in bijlage 3.

Kwalificerende habitattypen

H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>
H2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
H3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitrichio-Batrachion</i>
H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>
H4030	Droge Europese heide
H5130	<i>Juniperus communis</i> -formaties in heide of kalkgrasland
H6230	*Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

H6410	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (<i>Molinion caeruleae</i>)
H7110	*Actief hoogveen
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>
H9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)
H9160	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>
H9190	Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met <i>Quercus robur</i>
H91E0	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)

Kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten

H1042	Gevlekte witsnuitlibel
H1083	Vliegend hert
H1096	Beekprik
H1163	Rivierdonderpad
H1166	Kamsalamander
H1318	Meervleermuis
H1831	Drijvende waterweegbree

Kwalificerende Vogelrichtlijnsoorten

A072	Wespendief
A224	Nachtzwaluw
A229	IJsvogel
A233	Draaihals
A236	Zwarte specht
A246	Boomleeuwerik
A255	Duinpieper
A276	Roodborsttapuit
A277	Tapuit
A338	Grauwe klauwier

4.3 Toetsing effecten

Omdat het plangebied en de ontwikkelingen buiten de begrenzing van het Natura2000-gebied gelegen zijn, kan een eventuele aantasting alleen optreden door indirecte effecten. Hierbij zijn drie factoren van belang, te weten: geluid, licht en menselijke aanwezigheid. Uitgangspunt is dat het Natura2000-gebied niet aanvullend betreden wordt door de aanwezigheid van, of deels nieuw te plaatsen, scheidende hekwerken.

4.3.1 Habitattypen

Ten aanzien van de habitattypen aanwezig in de directe nabijheid van het plangebied, kan gesteld worden dat geen negatieve effecten optreden. De ontwikkelingen en activiteiten zijn enkel aanwezig binnen de grenzen van het plangebied. In de (directe) nabijheid aanwezige habitattypen ondervinden geen effecten van de ontwikkeling en activiteiten. Effecten op kwalificerende habitattypen zijn daarom uitgesloten.

4.3.2 Habitatrichtlijnsoorten

Van de kwalificerende habitatrichtlijnsoorten zijn de Gevlekte witsnuitlibel (H1042), Rivierdonderpad (H1163), Kamsalamander (H1166) en het Drijvende waterweegbree (H1831) niet in of nabij het plangebied aanwezig. Effecten op deze soorten zijn daarom uitgesloten. Op basis van verspreidingsgegevens kunnen het wel Vliegend hert (H1083) en de Meervleermuis (H1318) in de omgeving aanwezig zijn.

Vliegend hert, H1083

Verspreidingsgegevens van het Vliegend hert [Kalkman et al, 2003 en Smit, 2004] laten zien dat het deze soort bekend is tot enkele kilometers van het plangebied. De belangrijkste voorwaarde voor het voorkomen van het Vliegend hert is een permanent aanbod van dood eikenhout. Het Vliegend hert maakt gebruik van dood, rottend eikenhout om haar eitjes af te zetten. De larven van het Vliegend hert kunnen enkele jaren in deze broedplaatsen doorbrengen voordat zij ontpoppen en uitvliegen. Dergelijke plekken kunnen gezien worden als (beschermde) vaste verblijfplaatsen. In de periode dat het Vliegend hert actief is (zomermaanden) maakt zij gebruik van wondvocht van eiken. Ook de aanwezigheid van (oude) eiken is daarom van belang. Dood, rottend (eiken)hout is tijdens het oriënterend veldbezoek (in beperkte mate) aangetroffen in het bosgebied ten oosten en noorden van het plangebied. Exemplaren of sporen van het Vliegend hert zijn niet aangetroffen. Wanneer eventuele exemplaren van het Vliegend hert aanwezig zijn in het bosgebied, zal echter geen sprake zijn van negatieve effecten, aangezien de ontwikkeling geen invloed heeft op het leefgebied van het Vliegend hert. Er is daarom geen sprake van een aantasting van de instandhoudingdoelen van het Vliegend hert.

Meervleermuis, H1318

De Meervleermuis is een soort die met name van grotere en met name open wateren houdt, maar waarvan zijn aanwezigheid nooit volledig uitgesloten kan worden. De Meervleermuis maakt vrijwel uitsluitend gebruik van gebouwen in de nabijheid van wateren als verblijfplaats. De soort kan echter relatief grote afstanden afleggen tijdens het foerageren (tot circa 10 kilometer). In de winterperiode trekt de Meervleermuis naar bunkers en grotten, deels buiten Nederland. De beoogde ontwikkeling van de sportvelden en accommodaties vindt niet plaats in of nabij voor de Meervleermuis van belang zijnde habitats, te weten (open) wateren. Ook bevinden zich geen gebouwen in de directe omgeving die als verblijfplaatsen zouden kunnen fungeren. Effecten op de Meervleermuis als gevolg van de nieuwe sportvelden worden daarom niet verwacht.

4.3.3 Vogelrichtlijnsoorten

Van de kwalificerende vogelsoorten is het grootste deel afhankelijk van habitats als heideterreinen, stuifzandcomplexen, kapvlakten en andere zandige gebieden zoals oefenterreinen. Dit zijn de soorten Nachtzwaluw (A224), Draaihals (A233), Boomleeuwerik (A246), Duinpieper (A255), Roodborsttapuit (A276), Tapuit (A277) en Grauwe klauwier (A338). Gezien de afwezigheid van voor deze soorten geschikt biotoop in of nabij het plangebied, wordt de aanwezigheid van, en effect op deze soorten niet verwacht.

De IJsvogel (A229) is een soort die jaagt boven beken en (kleine) wateren. Het plangebied en wijde omgeving biedt geen geschikte leefomgeving voor deze soort. Effecten op de IJsvogel worden daarom niet verwacht.

De Zwarte specht (A236) en Wespendif (A072) zijn soorten die voorkomen in bosgebieden. Gezien de ligging van het plangebied zeer nabij het bosgebied van de Veluwe kunnen effecten op deze soorten niet op voorhand worden uitgesloten.

Wespendif (A072)

Voor de Wespendif geldt een instandhoudingsdoel gericht op 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 150 paren'. In het (concept) Gebiedendocument Veluwe wordt het gemiddeld aantal broedparen op de Veluwe in de periode 1999-2003 geschat op 150. Toevallig gevonden nesten van de Wespendif in Zuidoost-Veluwe alleen, varieert tussen 20 en 165 met een gemiddelde rond de 100 [van Manen et al., 2008]. Vermoedelijk ligt het werkelijk aantal broedparen daarom boven het instandhoudingsdoel van 150 paren. De Wespendif heeft een landelijk gunstige staat van instandhouding. De Veluwe heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

De Wespendif broedt in Nederland en overwintert vooral in beboste delen van Afrika. De soort kan mogelijk foerageren langs de akkerranden en houtwallen van het plangebied maar is daar, in ieder geval tot 2005, nooit waargenomen door de faunawerkgroep van de Vereniging Vrienden van de Hoge Veluwe. De omvorming van grasland/akkerland naar sportveld geeft een (theoretische) afname van de potentiële foerageermogelijkheden van de Wespendif. Echter, aangezien de Wespendif nog nooit foeragerend is waargenomen in of nabij het plangebied, is dit niet aan de orde. Bij de aanwezigheid van een nest van Wespendif op korte afstand van het plangebied (tot enkele honderden meters) is het daarom mogelijk dat een negatief effect optreedt door verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid. Een eventueel aanwezig nest zou daarom verstoord kunnen worden. Dit kan een mogelijk effect hebben op het instandhoudingsdoel. Mede gezien de gunstige staat van instandhouding van de soort, zal een eventueel effect veroorzaakt door de nieuwe sportvelden, niet significant zijn.

In de voorgaande, oudere onderzoeken zijn geen nesten van de Wespendif aangetroffen. In de huidige situatie kan dit echter wel het geval zijn. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van de Wespendif en nesten in het bosgebied tot enkele honderden meters vanaf het plangebied is daarom noodzakelijk.

Zwarte specht (A236)

Voor de Zwarte specht geldt een instandhoudingsdoel gericht op 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 430 paren'. In het Gebiedendocument Veluwe wordt het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 geschat op 430. De Zwarte specht heeft een landelijk gunstige staat van instandhouding. De Veluwe heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

De Zwarte specht is bekend als broedvogel in het bosgebied direct ten oosten van het plangebied. De soort is een echte insecteneter, met een sterke voorkeur voor houtmieren. De Zwarte specht broedt in uitgehakte boomholten. Een paartje van de Zwarte specht kan tot enkele tientallen holtes bezitten. Tijdens voorgaande onderzoeken en het oriënterend veldbezoek in 2009 zijn in het bosgebied ten oosten van het plangebied diverse spechtenholten aangetroffen. Ook in de houtwal ten westen en zuiden van het plangebied bevinden zich bomen met spechtenholten. Gezien deze (zeer) korte afstand van deze holtes is het mogelijk dat een negatief effect optreedt door verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid, -vooropgesteld dat deze holtes in gebruik zijn door de Zwarte specht. Een eventuele verstoring kan een mogelijk effect hebben op het instandhoudingsdoel. Mede gezien de gunstige staat van instandhouding van de soort, zal een eventueel effect veroorzaakt door de nieuwe sportvelden, niet significant zijn.

In de voorgaande, oudere onderzoeken zijn exemplaren van de Zwarte specht waargenomen in het bosgebied nabij het plangebied. In de huidige situatie kan dit nog steeds het geval zijn, hoewel daar geen zekerheid over te geven is. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van de Zwarte specht en zijn holtes in het bosgebied tot enkele honderden meters vanaf het plangebied is daarom noodzakelijk.

4.4 Conclusies toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Habitattypen

Ten aanzien van de habitattypen aanwezig in de directe nabijheid van het plangebied, kan gesteld worden dat geen negatieve effecten optreden. De ontwikkelingen en activiteiten zijn enkel aanwezig binnen de grenzen van het plangebied. In de (directe) nabijheid aanwezige habitattypen ondervinden geen effecten van de ontwikkeling en activiteiten. Effecten op kwalificerende habitattypen zijn daarom uitgesloten.

Habitatrichtlijnsoorten

Van de kwalificerende habitatrichtlijnsoorten zijn de Gevlekte witsnuitlibel (H1042), Rivierdonderpad (H1163), Kamsalamander (H1166) en het Drijvende waterweegbree (H1831) niet in of nabij het plangebied aanwezig. Wanneer eventuele exemplaren van het Vliegend hert (H1083) aanwezig zijn in het bosgebied, zal echter geen sprake zijn van negatieve effecten, aangezien de ontwikkeling geen invloed heeft op het leefgebied van het Vliegend hert. Er is daarom geen sprake van een aantasting van de instandhoudingdoelen van het Vliegend hert. De Meervleermuis (H1318) maakt vrijwel uitsluitend gebruik van gebouwen in de nabijheid van wateren als verblijfplaats. De beoogde ontwikkeling vindt niet plaats in of nabij voor de Meervleermuis van belang zijnde habitats, te weten (open) wateren. Ook bevinden zich geen gebouwen in de directe omgeving die als verblijfplaatsen zouden kunnen fungeren. Effecten op de Meervleermuis als gevolg van de nieuwe sportvelden worden daarom niet verwacht.

Vogelrichtlijnsoorten

Gezien de afwezigheid van voor geschikt biotoop in of nabij het plangebied, wordt de aanwezigheid van, en effect op deze volgende soorten niet verwacht: Nachtzwaluw (A224), Draaihals (A233), Boomleeuwerik (A246), Duinpieper (A255), Roodborsttapuit (A276), Tapuit (A277), Grauwe klauwier (A338) en de IJsvogel (A229). De Zwarte specht (A236) en Wespendif (A072) zijn soorten die voorkomen in de bosgebieden grenzend aan de planlocatie. Gezien de ligging van het plangebied zeer nabij het bosgebied van de Veluwe kunnen effecten op deze soorten niet op voorhand worden uitgesloten.

Bij de aanwezigheid van een nest van Wespendif op korte afstand van het plangebied (tot enkele honderden meters) is het daarom mogelijk dat een negatief effect optreedt door verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid. Een eventueel aanwezig nest zou daarom verstoord kunnen worden. Dit kan een mogelijk effect hebben op het instandhoudingsdoel. Mede gezien de gunstige staat van instandhouding van de soort, zal een eventueel effect veroorzaakt door de nieuwe sportvelden, niet significant zijn.

Tijdens voorgaande onderzoeken en het oriënterend veldbezoek in 2009 zijn in het bosgebied ten oosten van het plangebied diverse spechtenholen aangetroffen. Ook in de houtwal ten westen en zuiden van het plangebied bevinden zich bomen met spechtenholen. Gezien deze (zeer) korte afstand van deze holtes is het mogelijk dat een negatief effect optreedt door verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid, -vooropgesteld dat deze holtes in gebruik zijn door de Zwarte specht. Een eventuele verstoring kan een mogelijk effect hebben op het instandhoudingsdoel. Mede gezien de gunstige staat van instandhouding van de soort, zal een eventueel effect veroorzaakt door de nieuwe sportvelden, niet significant zijn.

Voor de Wespendif en Zwarte specht geldt dat de voorgaande, oudere onderzoeken niet meer toereikend zijn voor een effectbepaling. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van (holtes van) de Zwarte specht en (nesten van) de Wespendif in het bosgebied tot enkele honderden meters vanaf het plangebied is daarom noodzakelijk.

Vervolg

Bij het aantreffen van (holen of nesten van) de Zwarte specht of Wespendif op korte afstand van het plangebied, zal mogelijk sprake zijn van een negatief effect. In dat geval dient in zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets opgesteld te worden met een nadere uitwerking van de verwachte effecten en mogelijkheden tot het treffen van mitigerende maatregelen. Bij het opstellen van een eventuele Verslechterings- en verstoringstoets is het aan te bevelen om vooraf in overleg te treden met het Bevoegd Gezag. Mogelijk voldoet deze Voortoets reeds (deels) als Verslechterings- en Verstoringstoets voor de vergunningsaanvraag. Indien het Bevoegd Gezag de gevolgen van de ontwikkeling aanvaardbaar acht, dan wordt een vergunning verleend vaak met voorschriften en/of beperkingen.

5 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag: In welke mate worden de wezenlijke waarden en kenmerken van de provinciale ecologische hoofdstructuur aangetast door de beoogde activiteiten?

5.1 Werkwijze

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of ingrepen in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is sprake van planologische bescherming via ruimtelijke procedures in het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Het stelsel van de WRO gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. Overheden zijn gehouden aan bescherming van de EHS via een Planologische Kernbeslissing in de Nota Ruimte; voor (particuliere) initiatiefnemers van (ruimtelijke) ingrepen in de EHS is het gemeentelijk bestemmingsplan het bindende ruimtelijk plan. Bij een ruimtelijke ingreep in de EHS is het bepalen van effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam en in sommige gevallen noodzakelijk ook een toetsing aan de EHS-doelen uit te voeren. Zie bijlage 2 voor een nadere beschrijving van toetsing aan de EHS.

De toetsing aan de EHS omvat het bepalen van mogelijke aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Deze toetsing geeft een ecologisch-inhoudelijke indruk van het optreden van eventuele effecten op de EHS.

5.2 EHS provincie Gelderland

Om een ecologisch-inhoudelijke indruk te krijgen van het optreden van eventuele effecten op de EHS, dient gekeken te worden naar de wezenlijke kenmerken en waarden. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Nota Ruimte actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, duisternis en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde.

Het 'nee-tenzij' principe en andere ontwikkelingen

In het streekplan Gelderland is het basisprincipe 'nee, tenzij' opgenomen ter bescherming van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Dit 'nee tenzij' principe laat in de verschillende onderdelen van de EHS ontwikkelingen mogelijk, met name in de EHS-verwevingsgebieden. Deze ontwikkelingen moeten dan wel bijdragen aan de realisering van de EHS [Streekplanherziening herbegrensde EHS, 2008].

De EHS rond het plangebied

Het plangebied en de bosrand aan de noordzijde hiervan zijn gelegen in de EHS met status 'Verwevingsgebied' en gebiedscode V111. Voor dit gebied worden de natuurdoeltypen Droog bos van arme gronden (5 %) en Droog bos van lemige grond (1 %) genoemd. Het bosgebied ten noorden oosten van de planlocatie is gelegen in de EHS met status 'Natuurgebied' en heeft gebiedscode T226. Voor dit gebied worden de natuurdoeltypen Droog bos van arme gronden (63 %), Droog bos van lemige grond (7 %), Droge heide (15 %), Ven (0 %), Zandverstuiving (0 %) en Droog schraalgrasland (1 %) genoemd. In de nabijheid van het plangebied is als natuurdoeltype echter alleen bos aanwezig. Het plangebied en omgeving heeft daarom alleen relevantie voor de twee natuurdoeltypen 'bos'. Hierover wordt het volgende vermeld:

"Bossen maken een lange ontwikkelingsgeschiedenis door. De natuurlijke waarde wordt in de loop der tijd steeds groter door de stabiliteit van het milieu en het complexer worden van kringlopen. Floristisch rijkdom is vooral aanwezig in het bos van bron en beek, het droog bos van lemige grond en van kleigrond. Arme bossen kunnen bijzonder rijk zijn aan paddestoelen, mossen en ongewervelde dieren in de strooisellaag.

De bossen van de Veluwe zijn door hun uitgestrektheid van groot belang voor grotere zoogdieren zoals edelhert en Wild zwijn. Bovendien zijn veel vogelsoorten afhankelijk van bos of bosranden. Bossen leveren een verscheidenheid aan micromilieu's door verschillen in beschaduwing, luchtvochtigheid, aanwezigheid van dood hout, verschillende soorten strooisel en dergelijke. Hierdoor komen tal van specialisten onder de ongewervelde fauna alleen in bos voor. Bos is tenslotte voor veel dieren een plek waarin de milieu-beïnvloeding door de mens beperkt is. De natuurlijke verscheidenheid nature in bossen is in de loop der jaren afgevlakt. Oorzaken hiervan zijn verdroging van natte standplaatsen en eutrofiëring van voedselarme standplaatsen. (...) De uitgestrektheid van het bos wordt bedreigd door doorsnijding met wegen en rasters. Bosranden met boszomen die zich geleidelijk ontwikkelen komen door de harde beheersgrenzen in het landschap nog maar weinig voor.

Bomenrijen, houtwallen en houtsingels zijn in wezen een bosrand zonder het bos zelf. Vooral houtwallen en singels van hoge ouderdom herbergen veel plant- en diersoorten die van nature in bossen en bosranden thuishoren. Ze leveren daarom een belangrijke bijdrage aan de natuurwaarden van het cultuurland en migratiemogelijkheden voor fauna."

EHS Gelderland algemeen

Naast de gebiedsspecifieke waarden en kenmerken, worden er voor de EHS in Gelderland als geheel, en ten aanzien van het gebied Veluwe specifiek ook diverse algemene 'kernkwaliteiten' genoemd. Deze zijn onderstaand weergegeven.

Gebiedskenmerken van het plangebied (status 'Verweving'):

- De vanuit ecologisch oogpunt grote samenhang in en dichtheid aan natuur- en bosgebieden, landschapselementen, beken en beekdalen in de groene gordel van Putten tot Scherpenzeel (en doorlopend naar de Utrechtse Heuvelrug)
- Het karakteristieke landgoederen- en kampenlandschap met daarin de 'natuurlijke' rangschikking van beken, natte heideterreinen en beekbegeleidende bossen
- Het samenhangend systeem van infiltratie op de stuwwallen en kwel in lagen delen met de daarbij behorende hoge waarden van en potenties voor kwelafhankelijke vegetaties (natte schrale graslanden en broekbos) in de omgeving van Zwartebroek - de Bunt en in het zuiden van de Gelderse Vallei: het Binnenveld en het Allemanskampje

Gebiedskwaliteiten van het bosgebied (status 'Natuur'):

- De beken, sprengen en beekdalen op de flanken van de Veluwe met hun hydrologische en landschappelijke samenhang met hun omgeving
- De landschappelijke, hydrologische en ecologische samenhang binnen het stroomgebied van de Hierdense Beek met infiltratie- en kwelgebieden, met moerassen, natte schraallanden, natte heide, bloemrijke graslanden, en kruidenrijke akkers en bossen
- De verbinding van de Veluwe met de IJsselvallei, Rijnuitwaerden, Gelderse Vallei en Randmeerkust via de toekomstige poorten en robuuste verbindingen (Hattermer-, Wisselse, Beekberger-, Soerense, Haviker-, Renkumse, Voorthuizer- en Hierdense poort). Planten en dieren kunnen zich ongestoord verplaatsen binnen deze poorten. In de poorten kunnen de abiotische processen op de overgang van Veluwe en de lagere randgebieden zo veel mogelijk ongestoord verlopen
- De verwevenheid en het samengaan van cultuurhistorie en natuur in onder andere landgoederen, sprengen, oude landbouwenclaves, grafheuvels en hakhoutbossen
- De vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe
- Het grootschalige samenhangende bos- en natuurgebied waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is, waarbinnen natuurlijke processen zo veel mogelijk ongestoord verlopen, en waarbinnen het beheer optimaal is afgestemd op de gevarieerde natuurdoelstellingen. Hierbij is zowel ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor meer 'beheerde' natuur: multifunctioneel bos, heide, vennen en stuifzanden en de daarbij behorende flora en fauna

Kernkwaliteiten van de Veluwe algemeen:

- De grond- en oppervlaktewater-omstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) behorende bij waterafhankelijke natuurdoeltypen
- De kwaliteit van het leefgebied van alle soorten, waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en die als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet

- De landschappelijke verwevenheid van natuur, bos en landschapselementen met cultuurgronden
- De stilte in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden)
- De uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS; in het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van
- Het areaal en de kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur

5.3 Toetsing effecten

Waarden van het plangebied (status 'verweven')

Voor het verwevingsgebied waarin het plangebied zich bevindt zijn enkele statusafhankelijke waarden benoemt. Samengevat zijn dit: 1) de samenhang van de bosgebieden, 2) het karakteristieke cultuurlandschap, en 3) het systeem van infiltratie en kwel en samenhangende vegetatie. Geen van deze waarden zijn echter lokaal aanwezig. Effecten op deze waarden kunnen daarom geheel worden uitgesloten.

Waarden van het aangrenzende bosgebied (status 'natuur')

Voor gebied met status 'natuur' waarin het bosgebied zich bevindt zijn enkele statusafhankelijke waarden benoemt. Samengevat zijn dit: 1) de beken, sprengen en beekdalen, 2) de samenhang binnen het stroomgebied van de Hierdense Beek, 3) de verbinding van de Veluwe met omliggende gebieden, 4) de verwevenheid van cultuurhistorie en natuur, 5) de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen, 6) het samenhangende bos- en natuurgebied met ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor 'beheerde' natuur.

Van deze waarden is enkel de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen (punt 5) en het samenhangende bos- en natuurgebied met ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor 'beheerde' natuur (punt 6) van toepassing. De overige waarden zijn lokaal niet aanwezig. Deze twee waarden hebben betrekking op de grootschaligheid van de bosgebieden op de Veluwe. De in verhouding buitengewoon kleinschalige ontwikkeling van de nieuwe sportvelden heeft geen negatieve invloed op deze waarden. Effecten op deze waarden worden daarom uitgesloten.

Algemene Kernkwaliteiten van de lokale EHS

Voor de EHS op de Veluwe in het algemeen zijn enkele kernkwaliteiten benoemt. Samengevat zijn dit: 1) de omstandigheden van waterafhankelijke natuurdoeltypen, 2) de kwaliteit van het leefgebied van alle Flora- en faunawet tabel 2/3-soorten, 3) de landschappelijke verwevenheid, 4) de stilte in stilte- en stiltebeleidsgebieden, 5) de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en de verschillende leefgebieden, 6) het areaal en de kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen.

Van deze waarden is alleen punt 2 van belang: de kwaliteit van het leefgebied van alle Flora- en faunawet tabel 2/3-soorten. Deze kernkwaliteit houdt feitelijk in dat wanneer sprake is van een aantasting van het leefgebied van Flora- en faunawet tabel 2/3-soorten binnen de EHS, er ook sprake is van een aantasting van één van de kernkwaliteiten van de EHS. De uitkomsten van de toetsing aan de Flora- en faunawet houden daardoor rechtstreeks verband met de conclusies ten aanzien van de EHS. De bescherming van de tabel 2/3-soorten is echter primair geregeld in de Flora- en faunawet. Eventueel te nemen mitigerende en/of compenserende maatregelen die in het kader van de Flora- en faunawet genomen worden, zullen doorgaans ook voldoende zijn in het kader van deze EHS-kernkwaliteit. Bij een definitief eindoordeel over de effecten op tabel 2/3-soorten in het kader van de Flora- en faunawet, is het echter raadzaam om in overleg te treden met de provincie Gelderland.

5.4 Conclusies toetsing EHS

Voor het verweingsgebied waarin het plangebied zich bevindt zijn enkele statusafhankelijke waarden benoemt. Geen van deze waarden zijn echter lokaal aanwezig. Effecten op deze waarden kunnen daarom geheel worden uitgesloten.

Voor gebied met status 'natuur' waarin het bosgebied zich bevindt zijn ook enkele statusafhankelijke waarden benoemt. Van deze waarden is enkel de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen, en het samenhangende bos- en natuurgebied met ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor 'beheerde' natuur van toepassing. De overige waarden zijn lokaal niet aanwezig. Deze twee waarden hebben betrekking op de grootschaligheid van de bosgebieden op de Veluwe. De in verhouding buitengewoon kleinschalige ontwikkeling van de nieuwe sportvelden heeft geen negatieve invloed op deze waarden. Effecten op deze waarden worden daarom uitgesloten.

Voor de EHS op de Veluwe in het algemeen zijn enkele kernkwaliteiten benoemt. Van deze waarden is alleen van belang: de kwaliteit van het leefgebied van alle Flora- en faunawet tabel 2/3-soorten. De bescherming van de tabel 2/3-soorten is echter primair geregeld in de Flora- en faunawet. Eventueel te nemen mitigerende en/of compenserende maatregelen die in het kader van de Flora- en faunawet genomen worden, zullen doorgaans ook voldoende zijn in het kader van deze EHS-kernkwaliteit.

Bij een definitief eindoordeel over de effecten op tabel 2/3-soorten in het kader van de Flora- en faunawet, is het echter raadzaam om in overleg te treden met de provincie Gelderland.

Kenmerk R001-4649285BJF-evp-V02-NL

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Flora en faunawet

Onderstaand zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Op de hieronder niet genoemde soorten is geen sprake van negatieve effecten.

Zoogdieren

In het plangebied is een actieve bijburcht / vluchtgang aanwezig in de houtwal en dient daarom gezien te worden als onderdeel van de leefomgeving van de Das. De ontwikkeling van de sportvelden geeft een afname van (seizoensgebonden) foerageergebied, en tevens een aantasting van de aanwezige bijburcht. Door het treffen van mitigerende maatregelen zoals het treffen van voorzieningen ten behoeve van de Das of realisatie van nieuw foerageergebied kunnen de effecten verzacht en/of weggenomen worden. Een overtreding van Artikel 11 van de Flora- en faunawet en de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing kan daarmee mogelijk komen te vervallen. De te nemen maatregelen dienen te worden uitgewerkt in een mitigatieplan. Het verdient daarbij de zeer sterke voorkeur om dit mitigatieplan ter goedkeuring voor te leggen aan het Bevoegd Gezag.

Vleermuizen

Sommige van de (mogelijk) aanwezige vleermuizen kunnen gebruik maken van het plangebied inclusief de houtwal en bosrand als foerageergebied. De bosrand en houtwal kunnen voor mogelijk ook fungeren als een begeleidend element bij vliegroutes, en in holtes in bomen in de houtwal en bosrand kunnen mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Bij de ontwikkeling van de sportvelden kan mogelijk verstoring optreden van de functies die het gebied voor vleermuizen (mogelijk) heeft. Nader onderzoek is nodig naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen in de omliggende bomen en naar vliegroutes. Bij het eventueel aantreffen hiervan dient nader bekeken te worden wat de mogelijkheden zijn om de effecten te mitigeren.

Vogels

Van de vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats is bij waarnemingen in de nabije omgeving van het plangebied de Sperwer, Buizerd en Havik aangetroffen. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van nesten van deze soorten en eventuele andere jaarrond beschermde verblijfplaatsen is daarom noodzakelijk. Daarnaast is van de vogelsoorten met een verblijfplaats uit de categorie 5 (in sommige gevallen ook jaarrond beschermd) de Bosuil, Zwarte specht, Groene specht, Grote bonte specht en Koolmees waargenomen bij voorgaande onderzoeken en waarnemingen. Bij het nader onderzoek naar jaarrond beschermde nesten dient daarom tevens gekeken te worden naar de soorten van categorie 5.

Alle broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten zijn beschermd tijdens de broedperiode. De realisatie van de sportvelden dient gezien te worden als een voor vogels verstorende activiteit en dient daarom buiten het vogelbroedseizoen gestart te worden.

Algemeen: Nader onderzoek naar vogels en vleermuizen

Zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten met zekerheid moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn. In dit geval is nader onderzoek nodig naar vogels en vleermuizen. Bij de uitvoering hiervan kan mogelijk (deels) gecombineerd onderzoek plaatsvinden.

6.2 Natuurbeschermingswet 1998

De toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 betreft een Voortoets. De conclusies zijn onderstaand weergegeven.

Habitattypen

De ontwikkelingen en activiteiten zijn enkel aanwezig binnen de grenzen van het plangebied. In de (directe) nabijheid aanwezige habitattypen ondervinden geen effecten van de ontwikkeling en activiteiten. Effecten op kwalificerende habitattypen zijn daarom uitgesloten.

Habitatrichtlijnsoorten

Van de kwalificerende habitatrichtlijnsoorten zijn de Gevlekte witsnuitlibel (H1042), Rivierdonderpad (H1163), Kamsalamander (H1166) en het Drijvende waterweegbree (H1831) niet in of nabij het plangebied aanwezig. Wanneer eventuele exemplaren van het Vliegend hert (H1083) aanwezig zijn in het bosgebied, zal geen sprake zijn van negatieve effecten, aangezien de ontwikkeling geen invloed heeft op het leefgebied van het Vliegend hert. De Meervleermuis (H1318) maakt vrijwel uitsluitend gebruik van gebouwen in de nabijheid van wateren als verblijfplaats. De beoogde ontwikkeling vindt niet plaats in of nabij voor de Meervleermuis van belang zijnde habitats, te weten (open) wateren. Ook bevinden zich geen gebouwen in de directe omgeving die als verblijfplaatsen zouden kunnen fungeren. Effecten op de Meervleermuis als gevolg van de nieuwe sportvelden worden daarom niet verwacht.

Vogelrichtlijnsoorten

Gezien de afwezigheid van voor geschikt biotoop in of nabij het plangebied, wordt de aanwezigheid van, en effect op deze volgende soorten niet verwacht: Nachtzwaluw (A224), Draaihals (A233), Boomleeuwerik (A246), Duinpieper (A255), Roodborsttapuit (A276), Tapuit (A277), Grauwe klauwier (A338) en de IJsvogel (A229)

De Zwarte specht (A236) en Wespendif (A072) zijn soorten die voorkomen in de bosgebieden grenzend aan de planlocatie.

Bij de aanwezigheid van een nest van Wespendif op korte afstand van het plangebied (tot enkele honderden meters) is het daarom mogelijk dat een negatief effect optreedt door verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid. Een eventueel aanwezig nest zou daarom verstoord kunnen worden. Dit kan een mogelijk effect hebben op het instandhoudingsdoel. Mede gezien de gunstige staat van instandhouding van de soort, zal een eventueel effect veroorzaakt door de nieuwe sportvelden, niet significant zijn.

Tijdens voorgaande onderzoeken en het oriënterend veldbezoek in 2009 zijn in het bosgebied ten oosten van het plangebied diverse spechtenholen aangetroffen. Ook in de houtwal ten westen en zuiden van het plangebied bevinden zich bomen met spechtenholen. Gezien deze (zeer) korte afstand van deze holtes is het mogelijk dat een negatief effect optreedt door verstoring door geluid, licht en menselijke aanwezigheid, -vooropgesteld dat deze holtes in gebruik zijn door de Zwarte specht. Een eventuele verstoring kan een mogelijk effect hebben op het instandhoudingsdoel. Mede gezien de gunstige staat van instandhouding van de soort, zal een eventueel effect veroorzaakt door de nieuwe sportvelden, niet significant zijn.

Voor de Wespendif en Zwarte specht geldt dat de voorgaande, oudere onderzoeken niet meer toereikend zijn voor een effectbepaling. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van (holtes van) de Zwarte specht en (nesten van) de Wespendif in het bosgebied tot enkele honderden meters vanaf het plangebied is daarom noodzakelijk.

Vervolg

Bij het aantreffen van (holen of nesten van) de Zwarte specht of Wespendif op korte afstand van het plangebied, zal mogelijk sprake zijn van een negatief effect. In dat geval dient in zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets opgesteld te worden met een nadere uitwerking van de verwachte effecten en mogelijkheden tot het treffen van mitigerende maatregelen. Bij het opstellen van een eventuele Verslechterings- en verstoringstoets is het aan te bevelen om vooraf in overleg te treden met het Bevoegd Gezag. Mogelijk voldoet deze Voortoets reeds (deels) als Verslechterings- en Verstoringstoets voor de vergunningsaanvraag. Indien het Bevoegd Gezag de gevolgen van de ontwikkeling aanvaardbaar acht, dan wordt een vergunning verleend vaak met voorschriften en/of beperkingen.

6.3 Ecologische Hoofdstructuur

Voor het verwevingsgebied waarin het plangebied zich bevindt zijn enkele statusafhankelijke waarden benoemt. Geen van deze waarden zijn echter lokaal aanwezig. Effecten op deze waarden kunnen daarom geheel worden uitgesloten.

Voor gebied met status 'natuur' waarin het bosgebied zich bevindt zijn ook enkele statusafhankelijke waarden benoemt. Van deze waarden is enkel de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen, en het samenhangende bos- en natuurgebied met ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor 'beheerde' natuur van toepassing. De overige waarden zijn lokaal niet aanwezig. Deze twee waarden hebben betrekking op de grootschaligheid van de bosgebieden op de Veluwe. De in verhouding buitengewoon kleinschalige ontwikkeling van de nieuwe sportvelden heeft geen negatieve invloed op deze waarden. Effecten op deze waarden worden daarom uitgesloten.

Voor de EHS op de Veluwe in het algemeen zijn enkele kernkwaliteiten benoemt. Van deze waarden is alleen van belang: de kwaliteit van het leefgebied van alle Flora- en faunawet tabel 2/3-soorten. De bescherming van de tabel 2/3-soorten is echter primair geregeld in de Flora- en faunawet. Eventueel te nemen mitigerende en/of compenserende maatregelen die in het kader van de Flora- en faunawet genomen worden, zullen doorgaans ook voldoende zijn in het kader van deze EHS-kernkwaliteit. Bij een definitief eindoordeel over de effecten op tabel 2/3-soorten in het kader van de Flora- en faunawet, is het echter raadzaam om in overleg te treden met de provincie Gelderland.

6.4 Aanbevelingen

Het is aan te bevelen om het terrein zolang mogelijk in gebruik te houden, voorafgaand aan de ontwikkeling. Op die manier wordt voorkomen dat (beschermde) dieren zich vestigen in het tijdelijk in onbruik geraakt plangebied. Met name broedvogels van het open veld en van ruigtes kunnen zich snel vestigen. Op het moment dat een broedende vogel (ongeacht de soort) binnen het plangebied aanwezig is, is het verboden deze te verwijderen, aan te tasten, te verontrusten, et cetera.

7 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Kalkman, Vincent en Sander Wijdeven, 2003]
Het Vliegend Hert in Gelderland, resultaten 2003. Stichting European Invertebrate Survey - Nederland & Alterra in opdracht van de provincie Gelderland en het ministerie van LNV. EIS-rapportnummer EIS2003-11.

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[van Manen, W., & Sierdsema H., 2008]
Ruimtegebruik van Wespandief in Gelderland: Veldonderzoek en kennislacunes. SOVON-onderzoeksrapport 2008/06 SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen

[Ministerie van LNV, Dienst Regelingen, 2009]

Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]

Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

[Smit, J., 2004]

Inhaalslag verspreidingsonderzoek vliegend hert. European Invertebrate Survey EIS-Nederland, i.o.v. ministerie van LNV.

[Tauw, 2009]

Verkenning inrichting sportvelden Otterlo. Notitie, kenmerk N001-4649285BJF-evp-V01-NL, d.d. 26 juni 2009, Deventer

[Tauw, 2007]

Effecten toekomstig sportpark Otterlo op beschermde natuur, kenmerk R001-4529329NJE-mfv-V02-NL, d.d. 26 november 2007, Deventer

[Tauw, 2005]

Natuurtoets toekomstig sportpark te Otterlo, kenmerk R001-4371753APB-mfv-V01-NL, 6 december 2005, Deventer

[Tauw, 2005]

Verplaatsing sportpark Otterlo 2005, kenmerk N001-4371753NJE-V01, 31 oktober 2005, Deventer

[Tauw, 2004]

Risicoanalyse natuurbeschermingswetgeving sportveld Otterlo, kenmerk N001-4371753APB-mfv-V01-NL, 2 december 2004

1

Bijlage

Overzichtskaart (1a) en Waarnemingkaart (1b)

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased by 1.5 million, from 2.5 million in 1980 to 4 million in 1995. The public sector has become a major employer in the UK, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

The public sector has also become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy. The public sector has become a major provider of social services, and its growth has been a major factor in the overall growth of the economy.

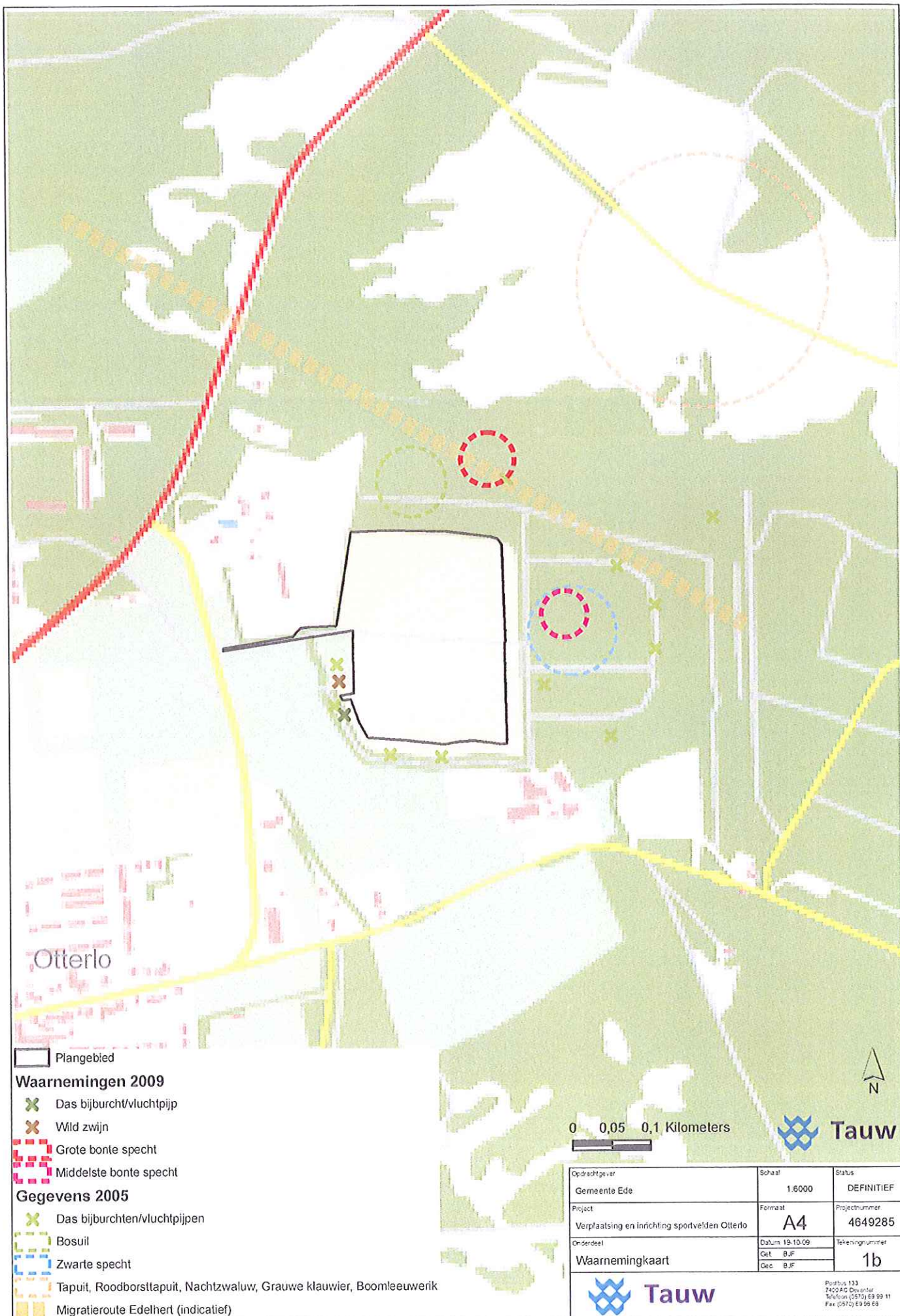

Plangebied
Natura 2000-gebieden
EHS Gelderland (2009)
natuur
verreken

Opdrachtgever	Schaal	Status
Gemeente Ede	1:25000	DEFINITIEF
Project	Formaat	Projectnummer
Verplaatsing en inrichting spoorvelden Otterlo	A4	4649285
Onderdeel	Datum 15-10-09	Tekeningnummer
Overzichtkaart	Get. B.U.F.	1a
	Get. B.U.F.	

Postbus 133
3820 AD Amstelveen
T +31 (0)20 69 99 11
F +31 (0)20 69 99 66

Tauw

Plangebied

Waarnemingen 2009

- Das bijburcht/vluchtpijp
- Wild zwijn
- Grote bonte specht
- Middelste bonte specht

Gegevens 2005

- Das bijburchten/vluchtpijpen
- Bosuil
- Zwarte specht
- Tapuit, Roodborsttapuit, Nachtzwaluw, Grauwe klauwier, Boomleeuwerik
- Migratieroute Edelhert (indicatief)

0 0,05 0,1 Kilometers

Opdrachtgever Gemeente Ede	Schaal 1:6000	Status DEFINITIEF
Project Verplaatsing en inrichting sportvelden Otterlo	Formaat A4	Projectnummer 4649285
Onderdeel Waarnemingkaart	Datum 19-10-09 Get. B.J.F. Oec. B.J.F.	Tekeningnummer 1b

Postbus 133
7400 AC Doornik
Telefoon (0575) 69 99 11
Fax (0575) 69 99 68

2

Bijlage

Toelichting natuurbeschermingswetgeving

the 'information' and 'communication' fields. The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of information, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of communication, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of information, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of communication, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of information, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of communication, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of information, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of communication, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of information, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, use and management of communication, and the development of the means of its acquisition, storage, retrieval, dissemination and communication. (p. 1)

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarre soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele omgeving van een aantal soorten jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alléén toegestaan met een ontheffing van het ministerie van LNV. De noodzaak tot het daadwerkelijk in bezit hebben van een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing is gekoppeld aan de uitvoeringsfase.

Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

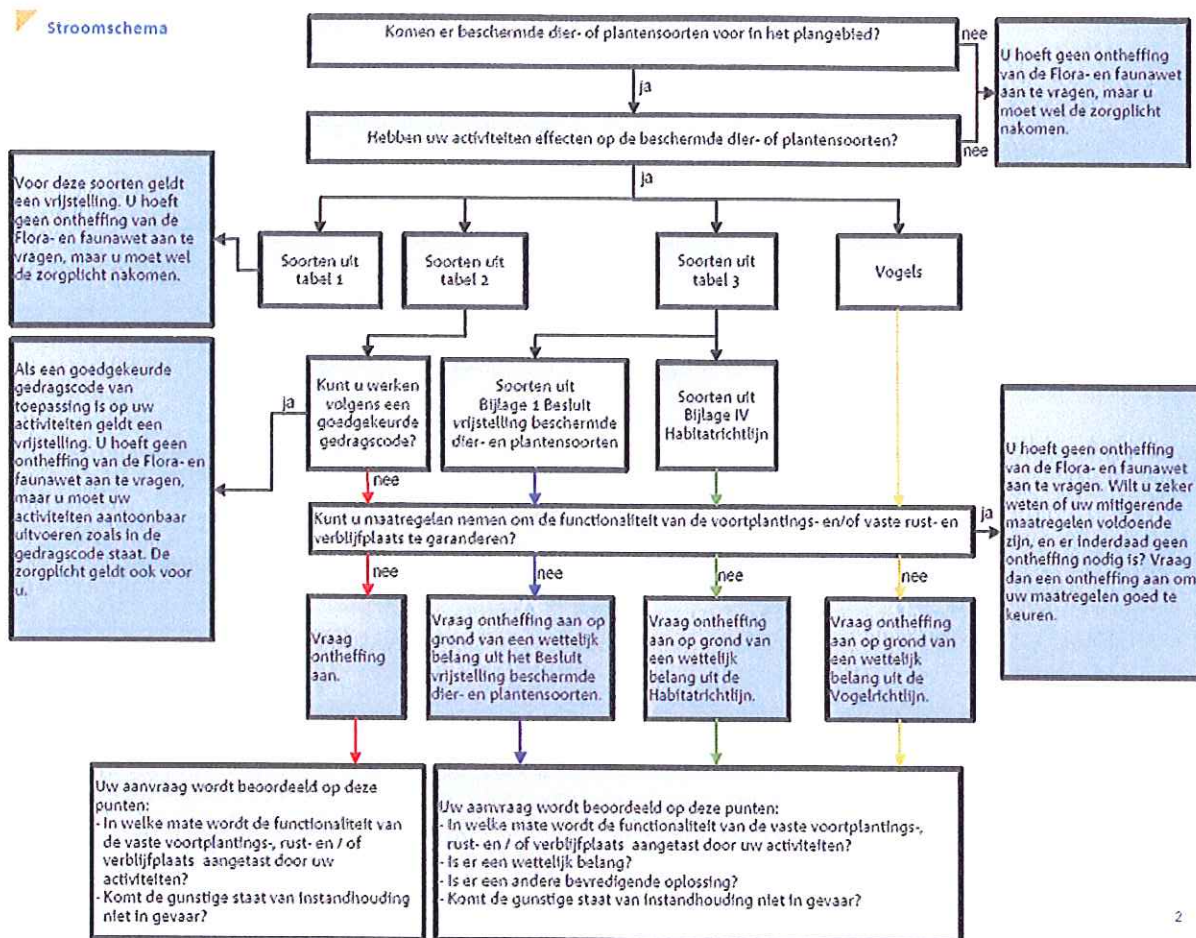
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2 en 3 soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van LNV goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2 of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Een dergelijk mitigatieplan moet vooraf worden goedgekeurd door het ministerie van LNV (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd:

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mogen worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om de werkzaamheden 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan door het ministerie van LNV een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de "gunstige staat van instandhouding" van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het ministerie van LNV geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het ministerie van LNV eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹:

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit Bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen

Voor tabel 3-soorten uit de Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan o.a. gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (bij het ontbreken van alternatieven), én voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is voor alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Het bevoegd gezag hanteert hierbij de vaste rust- en verblijfplaatsen inclusief de functionele omgeving van de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespindief en Zwarte wouw.*

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt in principe géén ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) *-Volksgezondheid of openbare veiligheid*
-Veiligheid van het luchtverkeer
-Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren
-Bescherming van flora en fauna
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Een dergelijk mitigatieplan moet vooraf worden goedgekeurd door het ministerie van LNV, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Naast de bovenstaand genoemde jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen, kunnen de rust- en verblijfplaatsen van de een groot aantal andere soorten óók jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving.

Het bevoegd gezag hanteert hierbij de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.*

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is."

Over de Rode lijst

De Rode lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt geschaard. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijst-soorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist. Dit is echter geen vaststaand feit.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 van 25 mei 1998 (in werking getreden op 1 oktober 2005) behelst de bescherming van natuur en landschap. De gebiedsbescherming staat centraal in deze wet. De schaal en beschermde waarden van de gebieden varieert, evenals het Bevoegd Gezag (provincie, dan wel LNV). De Natuurbeschermingswet 1998 omvat:

- Natura2000-gebieden (Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermde natuurmonumenten (incl. de (verouderde) Staatsnatuurmonumenten)

Natura2000-gebieden

De bescherming van Natura2000-gebieden volgens de Natuurbeschermingswet 1998 is vergelijkbaar met de bescherming volgens artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Nederland past een vergunningstelsel toe. Hierdoor is in ons land een zorgvuldige afweging gewaarborgd rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura2000-gebieden. Vergunningen worden verleend door provincies of door de Minister van LNV. Natura2000-gebieden mogen geen significante schade ondervinden. Dit houdt in dat bepaalde plannen en projecten op zichzelf óf in combinatie met andere plannen en projecten de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen, niet significant negatief mogen beïnvloeden. Elke ontwikkeling in of nabij een Natura2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de gewenste werkzaamheden/ontwikkelingen een (significant) negatief effect hebben (op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten). Op dit moment worden voor alle Natura2000-gebieden beheerplannen opgesteld die duidelijk maken welke activiteiten wel en niet zonder vergunning mogelijk zijn in en nabij die gebieden.

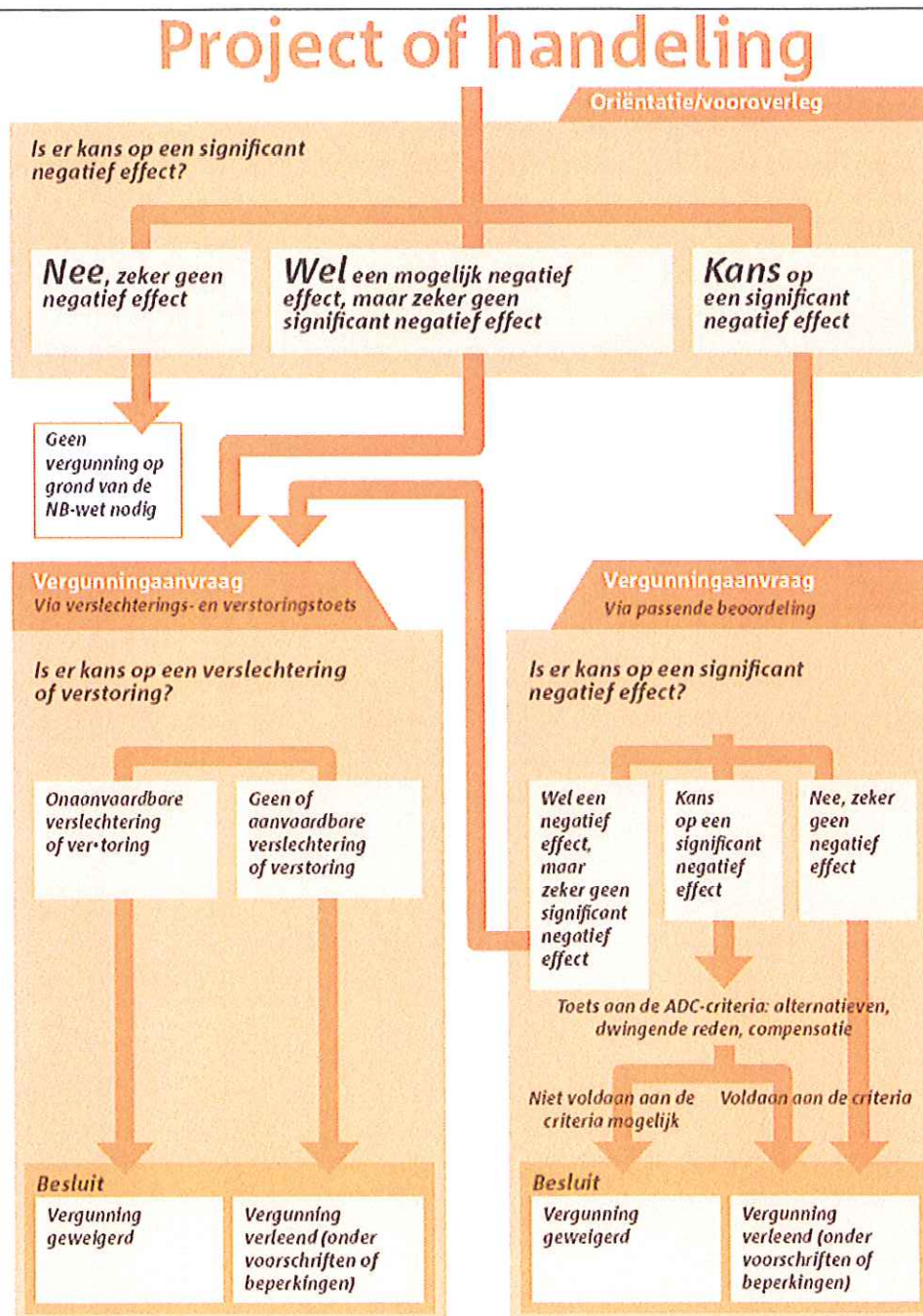
Beschermde natuurmonumenten

In de sinds 1 oktober 2005 gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 vallen de Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten beide onder één noemer: Beschermde natuurmonumenten. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen Beschermde natuurmonumenten die binnen en buiten Natura2000-gebieden liggen: Het beschermingsregime van de gebieden die binnen Natura2000-gebieden liggen en die al onder de oude wet zijn aangewezen, treedt terug. Natuurwaarden en natuurschoon waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura2000-gebied. Voor gebieden die buiten de Natura2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermde natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermde natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

Wetlands

De begrenzingen van Wetlands in Nederland komt overeen met de begrenzing van Vogelrichtlijngebieden. De aanwijzing is geregeld in de beschikkingen in het kader van de Vogelrichtlijn (ministerie van LNV). De natuurwaarden binnen Wetlands hebben betrekking op de functie voor vogels. Wanneer effecten op Vogelrichtlijngebieden (Natura2000-gebieden) zijn bepaald, dan geldt de uitkomst hiervan daarom ook voor Wetlands.

Onderstaand stroomschema geeft het vervolgtraject weer vanaf het moment van het gereedkomen van de Voortoets (eerste blok 'Oriëntatie/vooroverleg').

Stroomschema Natuurbeschermingswet. Bron: [LNV, Over beheerplannen en vergunningen]

Bescherming EHS via de Wet op de Ruimtelijke Ordening en andere wetgeving

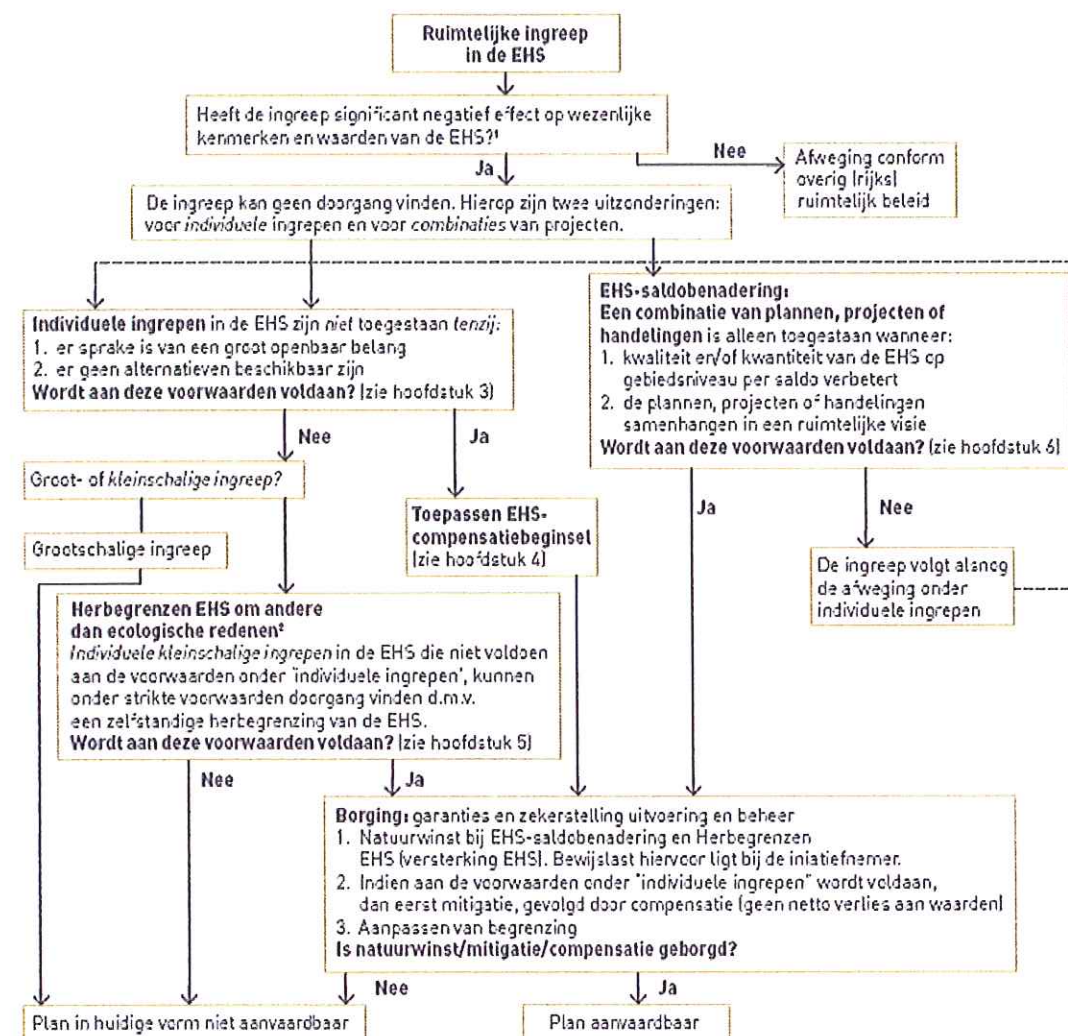
De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de basis voor de vaststelling van het ruimtelijke beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur is verankerd in de Nota Ruimte (structuurvisie op rijksniveau) en provinciale omgevingsvisies en omgevingsverordeningen. De begrenzingen en indelingen bij de begrenzingen en bijbehorende doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in provinciale omgevingsvisies en –verordeningen. Deze zijn bindend voor het vaststellende bestuursorgaan: gemeenten dienen de bescherming vast te leggen in hun bestemmingsplannen.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is altijd gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Nota Ruimte actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde.

Bij toetsing van de ingreep aan de EHS zijn de 'Spelregels EHS'; een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies van toepassing. Hierin wordt ondermeer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, -bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden-, er geen reële locatiealternatieven zijn en er sprake is van redenen van zwaarwegende belangen.

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wél mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) toch een toetsing aan de doelen van de EHS uit te voeren en in overleg te treden met het Bevoegd Gezag; de gemeente.

In onderstaand stroomschema zijn deze en aanvullende stappen en benodigde onderbouwingen weergegeven [ministerie van LNV, Spelregels EHS, 2007].

Stroomschema EHS. Bron: [LNV, Spelregels EHS, 2007]

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaats vindt in een Natura2000-gebied gelden aanvullende regels

² Een andere mogelijkheid in de EHS is herbegrenzing om ecologische redenen. Deze mogelijkheid is echter niet weergegeven in dit schema omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt

Bijlage

Instandhoudingdoelen Natura 2000

Natura2000-gebied Veluwe

Kwalificerende habitattypen

H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>
H2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
H3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitrichio-Batrachion</i>
H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>
H4030	Droge Europese heide
H5130	<i>Juniperus communis</i> -formaties in heide of kalkgrasland
H6230	*Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
H6410	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (<i>Molinion caeruleae</i>)
H7110	*Actief hoogveen
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>
H9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)
H9160	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>
H9190	Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met <i>Quercus robur</i>
H91E0	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)

Kwalificerende soorten (Habitatrichtlijn)

H1042	Gevlekte witsnuitlibel
H1083	Vliegend hert
H1096	Beekprik
H1163	Rivierdonderpad
H1166	Kamsalamander
H1318	Meervleermuis
H1831	Drijvende waterweegbree

Kwalificerende soorten (broedvogels)

A072	Wespendief
A224	Nachtzwaluw
A229	IJsvogel
A233	Draaihals
A236	Zwarte specht
A246	Boomleeuwerik
A255	Duinpieper
A276	Roodborsttapuit
A277	Tapuit
A338	Grauwe klauwier

Algemene doelen

- . Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie
- . Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie
- . Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten
- . Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd
- . Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd

Instandhoudingdoelstellingen habitattypen

H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*

Doel Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Uitbreiding van de oppervlakte stuifzandheiden met struikhei dient gericht te zijn op het verbinden van grote heideterreinen via open landschap, met het oog op duurzaamheid van populaties van flora en fauna. Ook kleinere terreinen dienen vergroot te worden of verbonden te worden met andere heiden, met het oog op completere en duurzamere faunagemeenschappen. Verbetering van de kwaliteit dient vooral gericht te zijn op een betere structuur (voor fauna). Overgangen naar inheems loofbos en struweel dienen zo veel mogelijk behouden te blijven of uitgebreid te worden met het oog op broedvogels en andere fauna.

H2320	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Empetrum nigrum</i>
Doel	Behoud verspreiding, oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting	Het habitatype binnenlandse kraaiheibegroeiingen verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. De Veluwe begroeiingen zijn van speciaal belang omdat ze zich aan de rand van het areaal van het type bevinden.
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i>- en <i>Agrostis</i>-soorten op landduinen
Doel	Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	Landelijk wordt gestreefd naar een anderhalf maal zo grote oppervlakte van het habitatype zandverstuivingen in Nederland. De grootste bijdrage voor dit habitatype moet komen van de Veluwe. Voldoende winddynamiek is een belangrijk randvoorwaarde voor de realisering van gevarieerde zandverstuivingen met overgangen naar droge heiden en bossen.
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
Doel	Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting	Het habitatype zwakgebufferde vennen komt sporadisch voor op de Veluwe, zoals plaatselijk op de Hoge Veluwe.
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
Doel	Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit .
Toelichting	Het habitatype zure vennen is op de Veluwe wijd verspreid. De kwaliteit is in een deel van de vennen matig.
H3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitrichio-Batrachion</i>
Doel	Uitbreiding verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit beken en rivieren met waterplanten, <i>waterranonkels</i> (subtype A).
Toelichting	Het habitatype beken en rivieren met waterplanten, <i>waterranonkels</i> (subtype A) komt voor in diverse beken en sprengen, maar is niet overal even stabiel en niet overal van goede kwaliteit. Er zijn goede mogelijkheden voor herstel. Dit is ook van belang voor een soort als de beekprik.

H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>
Doel	Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A).
Toelichting	Alhoewel de Veluwe vooral van belang is voor droge heiden, zijn er toch enige deelgebieden waar een aanzienlijke hoeveelheid van het habitatype vochtige heiden, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A) aanwezig is; delen hiervan zijn vergrast. Enige uitbreiding is nodig en realiseerbaar.
H4030	Droge Europese heide
Doel	Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	De Veluwe levert de grootste bijdrage voor het habitatype droge heiden, dat in sommige deelgebieden in goede kwaliteit en over een grote oppervlakte aanwezig is. Een goed voorbeeld hiervan vormt de Posbank waar in het reliëfrijke landschap een fraaie afwisseling van struikhei-begroeiingen en bosbesrijke heide te zien is. Netto-uitbreiding van de oppervlakte dient gericht te zijn op het verbinden van grote heideterreinen met elkaar via open landschap, met het oog op duurzaamheid van populaties. Ook kleinere terreinen dienen vergroot te worden of verbonden te worden met andere heiden, met het oog op completere en duurzamere faunagemeenschappen. In sommige delen is deze heide vergrast of arm aan structuur en fauna-elementen. Voortgaande successie op kleine, geïsoleerde heideterreintjes is toegestaan zolang er op gebiedsniveau netto sprake is van oppervlaktevergroting.
H5130	<i>Juniperus communis</i>-formaties in heide of kalkgrasland
Doel	Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	Struwelen van het habitatype jeneverbessstruwelen zijn beperkt tot enkele deelgebieden, waarbij de Doornspijkse Heide de grootste oppervlakte herbergt. Op de Veluwe zijn daarnaast veel losstaande jeneverbessen aanwezig.
H6230	*Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
Doel	Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	Enkele van de best ontwikkelde voorbeelden van dit habitatype worden op de Veluwe aangetroffen, zoals op de Harskamp (met de grootste populatie wolverlei en zeldzame soorten als kleine schorseneer en heidezegge). Wegens het voorkomen van twee laatst genoemde soorten en het grote oppervlakte van het habitatype levert het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel van het habitatype. Op veel andere locaties (bijvoorbeeld wegbermen) is het type matig ontwikkeld. Verder komt het plaatselijk goed ontwikkelde vochtige vormen voor. Omdat het habitatype heischrale graslanden landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert wordt uitbreiding van het oppervlakte en verbetering van de kwaliteit nagestreefd.

H6410	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (<i>Molinion caeruleae</i>)
Doel	Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	Het habitatype blauwgraslanden verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. In het Natura2000-gebied komt het voor op lemige gronden, bijvoorbeeld bij Staverden en aan de randen van de zandgrond (onder andere Wisselse Veen). Uitbreiding van de oppervlakte blauwgraslanden kan gerealiseerd worden in samenhang met habitatypen H4010 vochtige heiden, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A) en H6230 heischrale graslanden.
H7110	*Actief hoogveen
Doel	Behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, <i>heideveentjes</i> (subtype B).
Toelichting	Het habitatype actieve hoogvenen, <i>heideveentjes</i> (subtype B) komt voor in een aantal hoogveenvennen en als hellingveentjes. Het heeft onder meer in het Kootwijkerveen en het Mosterdveen een zeer goede kwaliteit. Op andere locaties is uitbreiding mogelijk, bijvoorbeeld vanuit natte heide of verdroogde veentjes.
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>
Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	Het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen komt met name voor op plagplekken die door natuurlijke successie overgaan in het habitatype H4010 vochtige heiden, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A). Voor duurzaam behoud van de levensgemeenschap binnen het gebied, is het van belang dat oppervlakte en kwaliteit toenemen.
H9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)
Doel	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit..
Toelichting	Het habitatype beuken-eikenbossen met hulst komt momenteel op enkele locaties op de Veluwe in een kwalitatief goede vorm voor (bijvoorbeeld in het Speulderbos). Zonder enig beheer zal een aanzienlijk deel van de eikenbossen op de Veluwe op termijn overgaan in dit habitatype.

H9160	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>
Doel	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit eiken-haagbeukenbossen, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A).
Toelichting	Het habitattype eiken-haagbeukenbossen, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A) komt voor op enkele voedselrijkere, leem- of lösshoudende standplaatsen. Het type verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Behoud van de huidige groeiplaatsen is op korte termijn van belang, waarbij op termijn mogelijk uitbreiding kan plaatsvinden op geschikte standplaatsen, in de nabijheid van goede voorbeelden (met bronpopulaties van kenmerkende soorten).
H9190	Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met <i>Quercus robur</i>
Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	De Veluwe levert de grootste bijdrage voor het habitattype oude eikenbossen, dat over een aanzienlijke oppervlakte verspreid is. Verbetering van de kwaliteit is mogelijk door het type te ontwikkelen op oude bosgroeiplaatsen met oud-bossoorten. Verbetering van de kwaliteit van het habitattype is noodzakelijk wegens de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding.
H91E0	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>)
Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, <i>beekbegeleidende bossen</i> (subtype C).
Toelichting	Het habitattype vochtige alluviale bossen, <i>beekbegeleidende bossen</i> (subtype C) komt op veel locaties op de Veluwe voor, maar in de meeste gevallen slechts over een geringe oppervlakte en met matige kwaliteit. Langs de beken en op de overgang naar het IJsseldal liggen grotere en kwalitatief betere voorbeelden. (o.a. Hierdense beek). Voor duurzaam behoud van de levensgemeenschap binnen het gebied, is het van belang dat oppervlakte en kwaliteit toenemen.

Instandhoudingdoelstellingen niet-vogelsoorten

H1042	Gevlekte witsnuitlibel
Doel	Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie van ten minste 500 volwassen individuen.
Toelichting	De gevlekte witsnuitlibel heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding door het tekort aan gebieden en de landelijk te geringe populatiegrootte. De beoogde uitbreiding van de populatie (tot het voor een duurzame populatie minimaal noodzakelijke aantal dieren) is gebaseerd op het realiseren van een landelijk gunstige staat van instandhouding.

H1083 Vliegend hert

Doel Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting In ons land is de Veluwe het belangrijkste kerngebied voor het vliegend hert. De soort komt vooral voor in de omgeving van Vierhouten, Elspeet, Hoog Soeren en ten westen van Apeldoorn. Op de zuidoostelijke Veluwe is de soort bekend van de omgeving van De Steeg.

H1096 Beekprik

Doel Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De beekprik verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding. De Veluwe levert één van de grootste bijdragen. De soort komt hier voor in allerlei sprengbeken, met name aan de oostkant van het gebied (doorgaans niet in de sprengkoppen, maar verder stroomafwaarts). In het verleden heeft de soort ook op de noordwestelijke en zuidelijke Veluwe geleefd, maar hier is ze momenteel verdwenen. Omdat de meeste leefgebieden sterk geïsoleerd zijn, zal een vergroting van de verspreiding waarschijnlijk alleen via gericht uitzetten mogelijk zijn op locaties waar de waterkwaliteit en beekmorfologie inmiddels weer hersteld zijn.

H1163 Rivierdonderpad

Doel Uitbreiding omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De rivierdonderpad is bekend van de Hierdensche beek en van de Verloren beek bij Epe met enkele nabijgelegen beken (Paalbeek, Klaarbeek en Tongerensche beek). De soort is landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding en wordt in beken sterk bedreigd. De beken van de Veluwe leveren één van de grootste bijdragen voor de populaties van de rivierdonderpad in beken én er zijn nog mogelijkheden voor uitbreiding.

H1166 Kamsalamander

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kamsalamander komt verspreid voor op de Veluwe op een beperkt aantal locaties, veelal in of nabij landbouwenclaves en langs de randen van het gebied. Het grootste deel van de Veluwe is als habitat ongeschikt voor de kamsalamander.

H1318 Meervleermuis
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting De Veluwe levert als overwinteringsgebied één van de grootste bijdragen voor de meervleermuis.

H1831 Drijvende waterweegbree
 Doel Behoud verspreiding, behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.
 Toelichting De drijvende waterweegbree is in ieder geval bekend van de Hierdense beek. Voor de landelijke verspreiding van de soort is behoud van deze populatie van groot belang.

Instandhoudingdoelstellingen vogelsoorten (broedvogels)

A072 Wespendif
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 150 paren.
 Toelichting Vermoedelijk broedt meer dan een kwart van de Nederlandse wespendifen op de Veluwe. Na de grootschalige bebossing, begin vorige eeuw, heeft de soort zich sterk uitgebreid, maar vermoedelijk zijn de aantallen de laatste decennia constant of mogelijk licht afnemend. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 150. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A224 Nachtzwaluw
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 610 paren.
 Toelichting Van oudsher is de nachtzwaluw een talrijke broedvogel van de Veluwe. De populatie is vanaf de 50-er jaren van de vorige eeuw sterk afgenomen tot een dieptepunt in het begin van de 80-er jaren. Sedertdien broedt bijna de helft van de Nederlandse nachtzwaluwen op de Veluwe. Daarna trad weer herstel op zodat de stand momenteel weer 100-den paren omvat. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 wordt geschat op 610. Dit niveau ligt overigens nog altijd beduidend lager dan het niveau in de 50-er jaren. De soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. De belangrijkste deelgebieden, die elk voor zich al het gewenste niveau van 40 paren voor een sleutelpopulatie overschrijden zijn het Harskampse Zand, Worth-Rhederzand, Oldenbroekse en Elspeetse Heide en Hoge Veluwe. De samenhang van deze deelpopulaties is goed, zodat voor de Veluwe als geheel van één metapopulatie kan worden gesproken.

A229 IJsvogel

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.
- Toelichting** De ijsvogel broedt in sterk fluctuerende aantallen langs de sprengen en vijverpartijen van de Veluwe rand. Na strenge winters kan ze geheel verdwenen zijn, maar na een reeks van zachte winters belopen de aantallen enige tientallen (bijvoorbeeld 1995 26 paren). Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het genoemde aantal paren heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Veluwerand met de grote rivieren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A233 Draaihals

- Doel** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
- Toelichting** Van oudsher is de draaihals een bekende broedvogel, vooral door het bezetten van nestkasten. Sedert begin 70-er jaren worden nestkasten niet meer bezet. Ongetwijfeld een gevolg van de sterke afname van de populatie en daarnaast een toename van het aanbod aan (dode) berken als natuurlijke nestplaats (in oude hollen van grote bonte spechten). De stand lijkt jaarlijks te fluctueren met vooral vanaf de 90-er jaren een sterk terugval tot een niveau van hooguit 50 paren; ver beneden het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie. Op de Veluwe broedt het leeuwendeel van de Nederlandse populatie met als belangrijkste deelgebieden Kootwijker- en Harskampse Zand, Zilvense Heide, Rhederzand en Planken Wambuis. In hoeverre gesproken kan worden van een aaneengesloten metapopulatie voor de gehele Veluwe is de vraag. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A236 Zwarte specht

- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 430 paren.
- Toelichting** De zwarte specht is een broedvogel op de Veluwe vanaf 1918 in langzaam toenemend aantal. De hoogste aantallen werden vastgesteld aan het eind van de 80-er jaren. Vervolgens is het aantal enigszins teruggelopen. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 430. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A246	Boomleeuwerik
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2.400 paren.
Toelichting	Van oudsher is de boomleeuwerik een talrijke broedvogel. De aantallen zijn halverwege de vorige eeuw duidelijk afgenomen, maar sinds het begin van de 70-er jaren is een opmerkelijk herstel opgetreden. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 2.400. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Momenteel broedt de boomleeuwerik verspreid over de gehele Veluwe in een aaneengesloten metapopulatie die 1/3 van de Nederlandse populatie omvat. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A255	Duinpieper
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.
Toelichting	De Veluwe is momenteel het enige gebied in Nederland waar duinpiepers broeden. Van oudsher was het een schaarse, doch gewone broedvogel van alle stuifzanden. Tegenwoordig is het belangrijkste broedgebied het Kootwijkerzand en Harskampse Zand. Andere gebieden waar de duinpieper rond de eeuwwisseling nog broedde waren het Hulshorster- en Beekhuizerzand, Nieuw Millingse Zand, Planken Wambuis, Otterlose Zand en Deelense en Pampelse Zand. Het aantal paren leek eind vorige eeuw te stabiliseren op een niveau van 30-40 paren; net onder het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie, vanaf 1999 viel de stand echter sterk terug met in 2002 nog slechts 5 paren en in 2003 nog één. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het is van groot belang geïsoleerde deelgebieden beter te verbinden zodat de populatie als één metapopulatie kan functioneren. Hiervoor is het van belang dat voor het habitatype H2330 zandverstuivingen uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit voortvarend worden opgepakt. Aangezien de soort gevoelig is voor verstoring o.a. door geluid, is het zaak met herstel van dit habitatype te beginnen op de meest geschikte locaties voor deze soort. Bij de verdere uitwerking van de doelen in het kader van het beheerplan is het nodig te bezien of voor herstel van een sleutelpopulatie op termijn aanvullende maatregelen nodig en zinvol zijn in het licht van de mate van herstel van deze soort. Het gebied kan mogelijk op termijn voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

- A276 Roodborsttapuit**
- Doel** Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1.000 paren.
- Toelichting** Van oudsher is de roodborsttapuit broedvogel op de heidevelden, maar aanvankelijk vermoedelijk in bescheiden aantallen. Vanaf de 70-er jaren zijn de aantallen sterk toegenomen en tegenwoordig kunnen we spreken van een aaneengesloten metapopulatie. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 wordt geschat op 1.100. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
-
- A277 Tapuit**
- Doel** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
- Toelichting** De tapuit was een karakteristieke broedvogel van stuifzanden en zandige heidevelden. In het verleden broedden 100-den paren op de Veluwe. Het is aannemelijk dat de aantallen al vanaf het begin van de vorige eeuw door bebossing van stuifzanden en heidevelden teruglopen. Deze tendens heeft zich versterkt doorgezet vanaf de 80-er jaren, zodat momenteel hooguit nog enkele 10-tallen paren resteren. Het gemiddeld aantal paren voor de periode 1999-2003 wordt geschat op 66. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.
-
- A338 Grauwe klauwier**
- Doel** Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.
- Toelichting** Vermoedelijk is de grauwe klauwier van oudsher een schaarse broedvogel. Het leefgebied kenmerkt zich door halfopen structuurrijke vegetatie met een hoog aanbod aan grote insecten en kleine gewervelden. De schatting voor de periode 1999-2003 komt uit op 27 paren, met een dalende trend. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

Beschermde natuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Veluwe omvat twee beschermde natuurmonumenten⁴, namelijk Mosterdveen en Leemputten bij Staverden. Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het 4 Beschermde en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572) gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de "oude doelen"). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen.